

Fagrapport nr. 3 - 2004

Randi Lavik

Prisforskjeller, prisutvikling og prisspredning i Norge og Sverige - 2002, 2003 og 2004

SIFO

Statens institutt
for forbruksforskning
Postboks 4682, Nydalen,
0405 Oslo

Fagrapport nr. 3 - 2004

Tittel Prisforskjeller, prisutvikling og prisspredning i Norge og Sverige – 2002, 2003 og 2004 Merkevarer og typiske grensehandelsvarer	Antall sider 71	Dato 22.03.2004
	ISBN 1502-6760	ISSN 82-7063-393-3
Forfatter(e) Randi Lavik	Prosjektnummer 11-2002-10	<i>Eivind Jacobsen</i>
Oppdragsgiver Statens institutt for forbruksforskning		
Sammendrag Merkevarer mat var i oktober 2003 gjennomsnittlig 15 prosent lavere i Sverige enn i Norge, mens merkevarer "non-food" var 8 prosent lavere. Dette var en reduksjon fra oktober 2002, da merkevarene samlet var 22 prosent lavere i Sverige enn i Norge. Denne reduksjonen i prisforskjeller skyldes valutakursendringer. Typiske grensehandelsvarer var anslått til å være 42 prosent lavere i febr/mars 2004. I mars 2004 var vin gjennomsnittlig 31 prosent billigere i Sverige enn i Norge, mens brennevin var 12 prosent billigere i Sverige enn i Norge. Prisspredning på merkevarer og typiske grensehandelsprodukter er stor både i Norge og Sverige.		
Stikkord Prissammenligning Norge og Sverige, prisspredning i Norge og Sverige, merkevarer, grensehandelsvarer		

**Prisforskjeller, prisutvikling og prisspredning i Norge og
Sverige – 2002, 2003 og 2004**

Merkevarer og typiske grensehandelsvarer

av

Randi Lavik

2004

STATENS INSTITUTT FOR FORBRUKSFORSKNING
postboks 4682, 0405 Oslo

Forord

Denne undersøkelsen er initiert fra SIFO, og inngår i arbeidet med innhenting av kunnskap om konkurranseforholdene i dagligvarehandelen i Norge.

Det meste av undersøkelsen er basert på merkevarer hvor prisene er registrert i et utvalg butikker i Norge og Sverige. De fleste merkevarene er internasjonalt kjente merkevarer. Dette er produkter som i prinsippet ikke burde være gjenstand for store prisforskjeller mellom Norge og Sverige. En del av de samme produktene ble også prisregistrert oktober/november 2002 (Dulsrød og Lavik 2003). Disse prisene vil bli sammenlignet med prisene som ble samlet inn oktober/november 2003. I tillegg har vi sett på typiske grensehandelsvarer inkludert alkohol.

Vi har også sett på prisspredning og da har vi i tillegg til merkevarer inkluderte grensehandelsvarer fra 2002. Prisene på grensehandelsvarer er fremskrevet til mars 2004 hvor ny valuta er tatt hensyn til. Alkoholpriser er registrert i mars 2004. På grensehandelsvarene har vi i tillegg til ny valuta, korrigert for prisendring (KPI) i Norge og Sverige for ulike produktgrupper. Prisforskjellene i mars 2004 er altså anslatte prisforskjeller (under forutsetning av at prisendringene i de butikker vi har registrert prisene i hhv Oslo, Strømstad kommune og Kungshamn er lik prisendringene i KPI).

Oslo 22. Mars 2004
STATENS INSTITUTT FOR FORBRUKSFORSKNING

Innhold

Forord	5
Innhold	7
Sammendrag	9
1 Introduksjon	17
1.1 Utvalg og metode	17
1.2 Resultater og diskusjon	19
1.2.1 Prisforskjeller merkevarer oktober 2003	19
1.2.2 Prisutvikling merkevarer	19
1.2.3 Prisspredning merkevarer og typiske grensehandelsvarer	20
1.2.4 Diskusjon	21
1.2.5 Valutaens betydning for prisforskjeller	22
2 Metode	25
2.1 Vareutvalg merkevarer	25
2.2 Butikkutvalg og prisregistrering	26
2.3 Beregningsmåter Billigere enn - eller dyrere enn	26
2.4 Avgifter og valuta	27
2.4.1 Avgifter	27
2.4.2 Beregning av valuta	28
3 Dataanalysen	31
3.1 Prisforskjeller på merkevarer mellom Sverige og Norge 2003	31
3.2 Prisutviklingen på merkevarer og alkohol mellom Norge og Sverige	34
3.2.1 Prisutvikling merkevarer	34
3.2.2 Prisutvikling på alkoholvarer mellom Norge og Sverige	40
3.3 Prisspredning i Norge og Sverige	41
3.4 Prisspredning – grensehandelsperspektiv	45
3.4.1 Prisspredning og prisforskjeller mellom Norge og Strømstad kommune	45
3.4.2 Prisbevisst i Norge og ikke-prisbevisst grensehandler	47
3.4.3 Prisspredning i Strømstad kommune	48
Litteratur	51
Vedlegg	53

Sammendrag

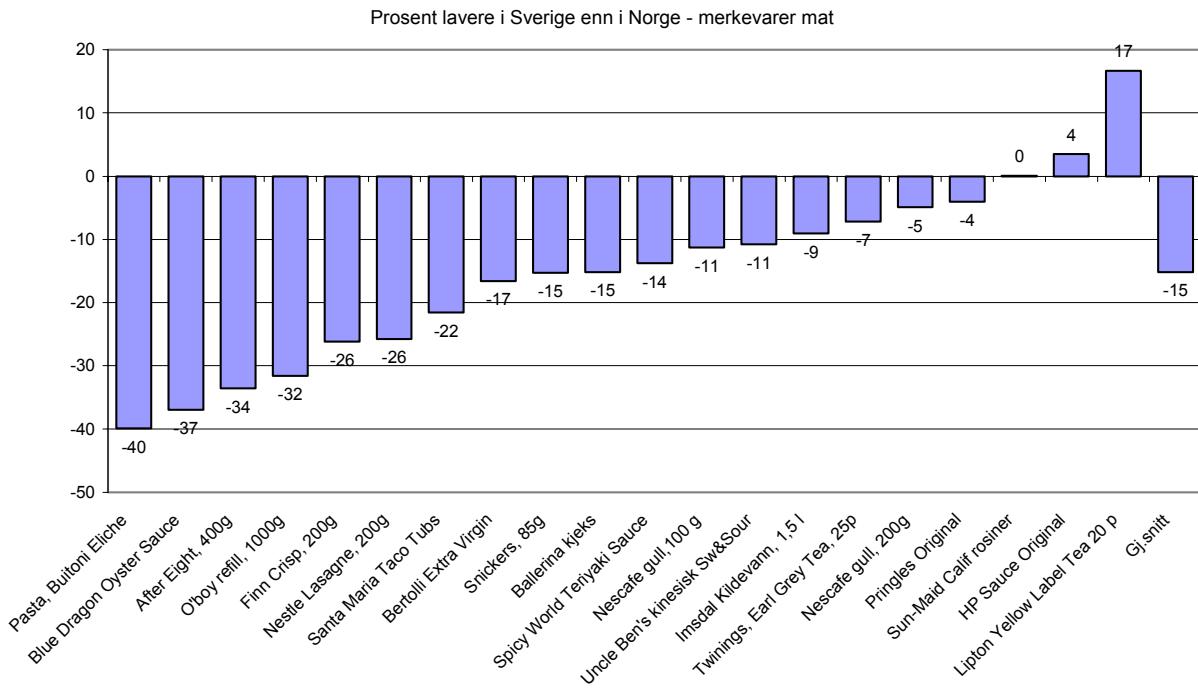
I denne rapporten presenterer vi prisforskjeller, prisutvikling og prisspredning på utvalgte merkevarer mellom Norge og Sverige fra hhv oktober 2002 og oktober 2003. For merkevarene ble prisene samlet inn både i oktober 2002 og oktober 2003. I Sverige ble prisene samlet inn i Strømstad kommune og Göteborg i 2002, og Strømstad kommune og Kungshamn 2003, mens i Norge er prisene samlet inn i Oslo. For typiske grensehandelsvarer ble prisene samlet inn i oktober 2002, og ble fremskrevet til hhv oktober 2003 og febr/mars 2004 med korrigering av prisstigning for begge land, samt nye valutakurser. Prisene fra Sverige på typiske grensehandelsprodukter er i denne rapporten avgrenset til Strømstad kommune. Alkoholprisene er hentet inn fra Vinmonopolets og Systembolagets internettssider i oktober 2002, august 2003 og mars 2004.

Prisforskjeller merkevarer 2003

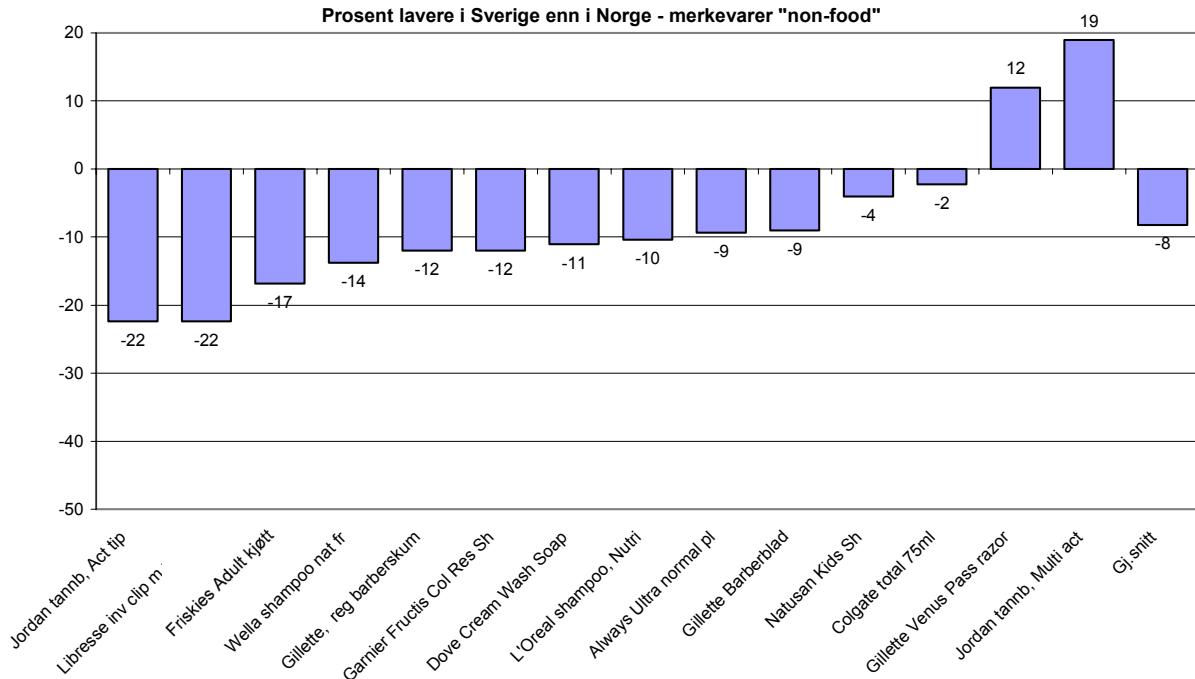
20 merkevarer mat og 14 merkevarer "non-food" ble prisregistrert høsten 2003 i 10 butikker i Oslo og 8 butikker i Sverige (hvorav 5 i Strømstad kommune). I vårt utvalg av merkevarer fant vi at internasjonale merkevarer stort sett selges billigere i Sverige enn i Norge, men forskjellen varierte fra produkt til produkt. I gjennomsnitt var prisene for de utvalgte *merkevarer mat* 15 prosent billigere i Sverige enn i Norge. De største forskjellene var på 40 prosent for Pasta Buitoni Eliche 500 g, 34 prosent for After Eight 400 g og Pasta og 32 prosent for O'boy refill 1000 g. Både After Eight og pastaen har få registreringer og resultatet må tolkes med forsiktighet. Prisforskjellen mellom Norge og Sverige for enkelte av de undersøkte varene er relativt stor, men for mange av varene er forskjellene ubetydelige.

Prisforskjellen varierer mye fra produkt til produkt. Ett produkt var dyrere i Sverige enn i Norge. Det var Lipton Yellow Label Tea 20 poser, som var 17 prosent dyrere i Sverige.

Tollsatser og avgiftspolitikk kan bidra til prisforskjeller mellom Norge og Sverige. Vi har tatt hensyn til ulikheter i toll og avgifter mellom Norge og Sverige, og finner at prisforskjellene modereres, uten at de på noen måte utjevnes. Prisforskjellen på After Eight blir for eksempel redusert fra 34 prosent til 24 prosent når vi korrigerer for særavgiften sjokolade- og sukkeravgiften som bare gjelder i Norge. Også prisforskjellen for Snickers på 15 prosent lavere i Sverige enn i Norge, ble endret til 3 prosent dyrere i Sverige enn i Norge tar vi tar hensyn til den samme sjokolade- og sukeravgiften.

Figur 0-1: Prisforskjeller merkevarer mat, gjennomsnittlig prosent lavere i Sverige enn i Norge oktober 2003

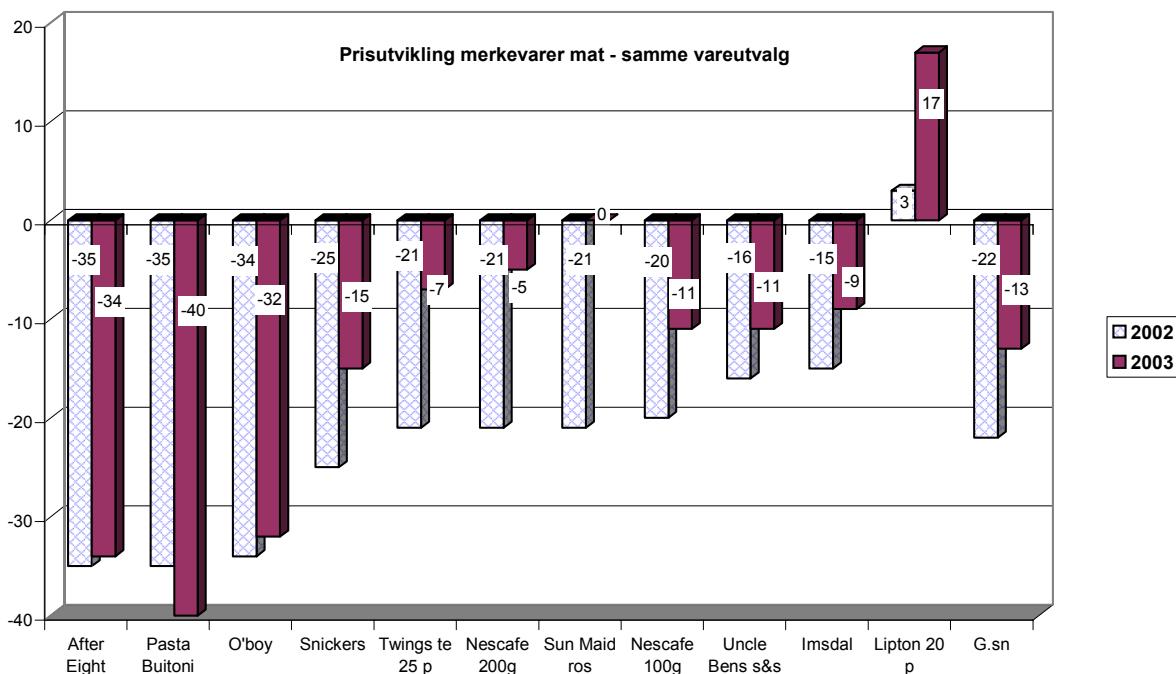

Figur 0-2: Prisforskjeller merkevarer "non-food", gjennomsnittlig prosent lavere i Sverige enn i Norge oktober 2003

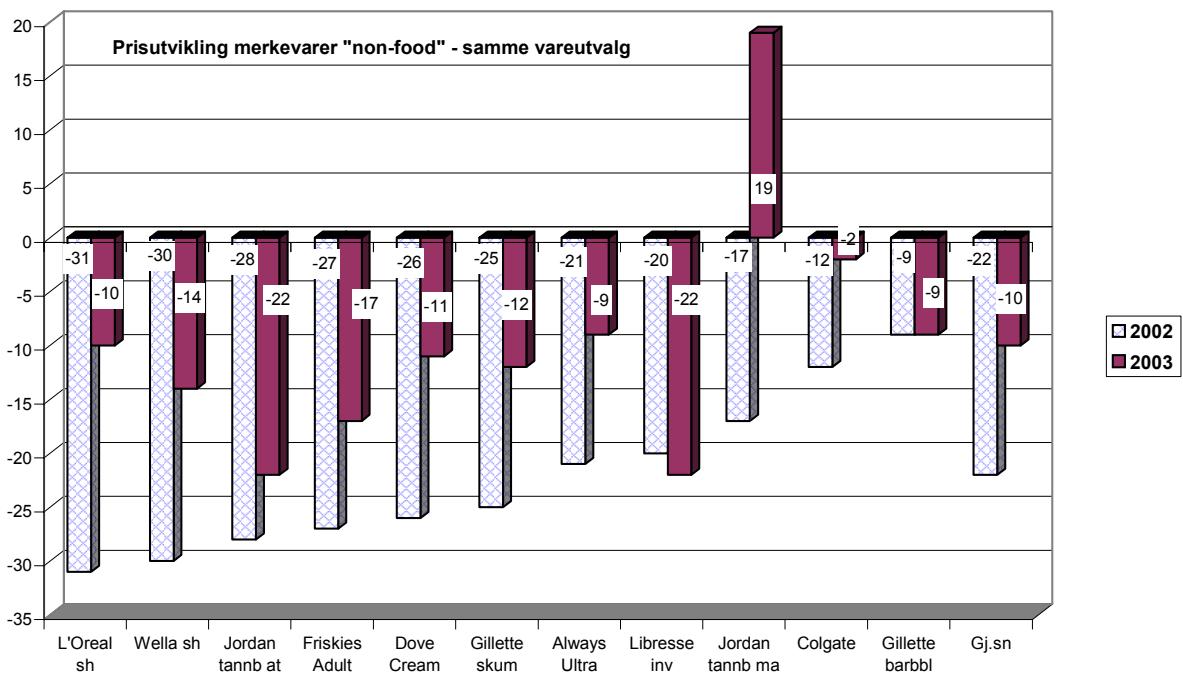
"Non-food"-produkter var i gjennomsnitt 8 prosent lavere i Sverige enn i Norge. Jordan tannbørste Active tip var 22 prosent lavere i Sverige enn i Norge, mens Jordan tannbørste Multi action var 19 prosent dyrere i Sverige enn i Norge.

Prisutvikling merkevarer

Når vi sammenligner prisforskjellene fra oktober 2002 med oktober 2003 på *samme utvalg varer*, var merkevarer mat (11 produkter) 22 prosent lavere i Sverige enn i Norge i 2002 mot 13 prosent lavere i 2003. For "non-food" (11 produkter) var prisene i gjennomsnitt 22 prosent lavere i Sverige enn i Norge i 2002, mot 10 prosent lavere i 2003. Denne reduksjonen skyldes i all vesentlig grad svekkelsen av den norske kronen. Det er prisene i Sverige som har økt for nordmenn som handler i Sverige (økt med 10 prosent for mat og 13 prosent for "non-food"). Disse beregningene gjelder for svenske priser regnet om til norsk valuta. For svensker i Sverige har heller ikke prisene på disse varene endret seg noe særlig. Dermed forklares mesteparten av reduksjonen i prisforskjellene valutakursutviklingen.

Figur 0-3: Prisutvikling merkevarer mat, gjennomsnittlig prosent lavere i Sverige enn i Norge okt 2002 og okt 2004 – samme vareutvalg

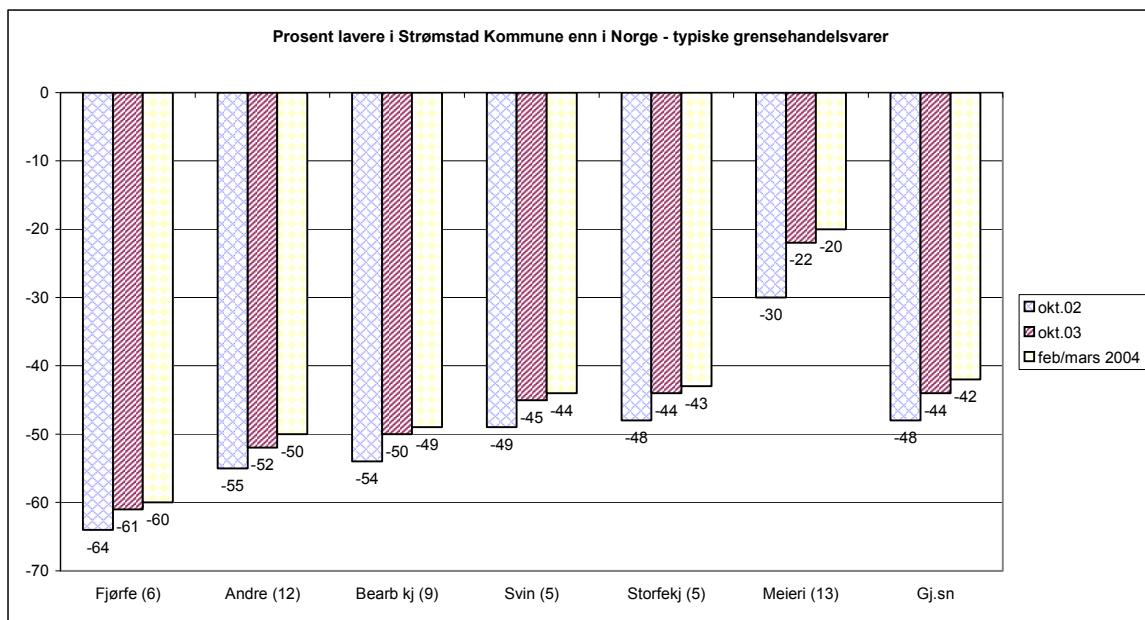

Figur 0-4: Prisutvikling merkevarer "non-food", gjennomsnittlig prosent lavere i Sverige enn i Norge okt 2002 og okt 2003, samme vareutvalg

Prisforskjeller og prisutvikling typiske grensehandelsvarer 2002-2004

Gjennomsnittlig var prisene på typiske grensehandelsvarer anslått til 42 prosent lavere i Strømstad kommune enn i Norge pr feb/mars 2004. Størst forskjell var det på fjørfeproduktene (6 produkter) som i gjennomsnitt er 60 prosent lavere i Strømstad kommune enn i Norge, mens minst forskjell var det på meieriproduktene (13 produkter) som i gjennomsnitt var 20 prosent lavere i Strømstad kommune enn i Norge. Gruppen "andre varer" har også store prisforskjeller. Denne gruppen inneholder bl.a. tobakksvarer, øl og Coca Cola.

For typiske grensehandelsvarer var gjennomsnittlig prisforskjell i oktober 2002 48 prosent lavere i Strømstad kommune enn i Norge, i oktober 2003 var prisene i gjennomsnitt 44 prosent lavere (anslått) og 42 prosent lavere (anslått) i feb/mars 2004. At reduksjonen ikke er blitt større ettersom kronen er vesentlig svekket i perioden, skyldes at prisene på disse varegruppene har steget mer i Norge enn i Sverige. Her er det imidlertid en usikkerhet ettersom det ikke er sikkert at prisutviklingen på de varene vi har prisregistret har fulgt samme utvikling som konsumprisindeksen i de to land.

Figur 0-5: Prisforskjeller typiske grensehandelsvarer, gjennomsnittlig prosent lavere i Strømstad kommune enn i Norge oktober 2002, oktober 2003 (anslått), februar/mars 2004 (anslått)

Prisspredning

Selv om mange produkter er billigere i Sverige enn i Norge, slik som merkevarer og spesielt mange typiske grensehandelsprodukter, som for eksempel kjøtt, er det også viktig å være klar over at prisene varierer mye innad både i Norge og Sverige. På merkevarer varierer prisene mer både i Norge og Sverige enn gjennomsnittlige forskjeller mellom landene. For merkevarer *mat* er gjennomsnittlig *prisvariasjon* på *19 prosent* både i Norge og Sverige, beregnet som laveste pris i prosent av høyeste, mens i gjennomsnitt var prisene *15 prosent* lavere i Sverige enn i Norge. For merkevarer *"non-food"* er det tilsvarende prisvariasjonen, *21 prosent* i Norge og *19 prosent* i Sverige, mens i gjennomsnitt var prisene på *"non-food"* *8 prosent* lavere i Sverige enn i Norge.

Når vi har sammenlignet prisene i Norge (Oslo) og Strømstad kommune (Strømstad by, Nordby og Svinesund) er dette ut fra et grensehandelsperspektiv. *Prisspredningen* er på *20 prosent* i Norge og *16 prosent* i Strømstad kommune for alle merkevarerne, både mat og *"non-food"*, mens *prisforskjellen* er *13 prosent* lavere i Strømstad kommune enn i Norge. For *48 grensehandelsvarer*¹ som er anslått til å være *42 prosent* lavere i gjennomsnitt i Sverige enn i Norge (februar/mars 2004), var *prisspredningen* *29 prosent* i Norge og *26 prosent* i Strømstad kommune. Tenker vi oss en prisbevisst forbruker i Norge som søker etter de laveste prisene, og en ikke prisbevisst grensehandler som ikke tar hensyn til at det også er stor prisspredning i Strømstad/Svinesund, kan vi sammenligne laveste pris i Norge med høyeste pris i Strømstad kommune. For merkevarer er da i gjennomsnitt prisene *8 prosent høyere* i Sverige enn i Norge. For typiske grensehandelsvarer er prisene *17 prosent lavere* i Strømstad kommune enn i Norge når vi altså sammenligner laveste pris i Norge og høyeste i Strømstad kommune (februar/mars 2004).

¹ Egentlig 50 produkter, fordi Coca Cola er sammenlignet pr boks med henholdsvis 10 bokser pr brett, 24 bokser pr brett og 48 bokser pr brett

Tabell 0-1: Gjennomsnittlig prisforskjell og prisspredning, Norge og Strømstad kommune på merkevarer okt 2003 og typiske grensehandelsvarer feb/mars 2004. Gjennomsnittlige prosenter

	A Prosent gjennomsnittlig lavere pris i Strømstad kommune enn Norge	B Norge: Laveste pris som prosent av høyeste pris	C Strømstad kommune: Laveste pris som prosent av høyeste pris	D Laveste pris i Norge og høyeste pris i Strømstad kommune: Laveste pris i Norge=100
Merkevarer mat (17 prod) okt 2003	-17	-20	-15	2
Merkevarer "non-food" (13 prod) okt 2003	-7	-21	-17	17
Gjennomsnitt merkevarer (30 produkter) okt 2003	-13	-20	-16	8
Gjennomsnitt typiske grensehandelsvarer 48 (50 produkter feb/mars 2004 (anslått)	-42	-29	-26	-17
Alkohol				
- Brennevin (10)	-12			
- Vin (15)	-31			

Samme prinsipp kan vi konstruere en tenkt "grensehandelskurv" for to voksne personer fra Oslo på handletur til Strømstad/Svinesund med bil (oktober 2003). Denne kurven kan bestå av 4 kg indrefilé okse, 2 kg indrefilé svin, 4 kg gräddost, 48 egg, 600 konvolutter med te, 96 colabokser, 400 sigareetter Prince mild. Målt med gjennomsnittspriser koster denne NOK 2.438 i Strømstad/Svinesund og kr 4.317 i Oslo i 2003. Tar vi også hensyn til reiseutgifter, f.eks kr 400, vil "besparelsen" være NOK 1.879, eller 44 prosent. Tar vi derimot **laveste** pris i Oslo og **høyeste** pris i Strømstad/Svinesund, er prisen i Strømstad kommune NOK 2.782 og kr 3.848 i Oslo. Reiseutgiftene er de samme, kr 400, og "besparelsen" er nå NOK 666 eller 17 prosent. Det er klart at en "besparelse" på over kr 600 for et par, eller 300 kr pr person også er et beløp av en viss størrelse, men begrunnelsen for relativt små "besparelser" kan da være turen i seg selv. Eller at en bor så pass nær grensen at reiseutgiftene og tidsbruk er minimalt. "Besparelse" for samme kurv høsten 2002 ville vært kr 878, eller 24 prosent. Så selv om prisene har økt mer i Norge enn i Sverige, har svekkelsen av den norske kronen gjort at det er blitt mindre såkalt lønnsomt å handle på Strømstad/Svinesund, såfremt man er en prisbevisst forbruker i Norge sammenlignet med en grensehandler som ikke sjekker prisforskjeller i Strømstad kommune.

Vi fant ellers små forskjeller mellom Kungshamn og Strømstad kommune i Sverige på merkevarer i 2003. Det var også små forskjeller på merkevarer mellom Göteborg og Strømstad kommune i 2002, mens på enkelte kjøttprodukter var prisene vesentlig lavere i Strømstad kommune enn i Göteborg i 2002 (Lavik 2003a). I Strømstad kommune synes det ikke å være systematiske prisforskjeller mellom grensen (Svinesund og Nordby) og Strømstad by når det gjelder merkevarer i 2003, mens på typiske grensehandelsvarer har flertallet av produktene lavere pris på grensen enn i Strømstad by. Også gjennomsnittsprisene er noe lavere ved grensen enn i Strømstad by når det gjelder grensehandelsvarer. For eksempel var en identisk "handlekurv" bestående av 41 produkter typiske grensehandelsvarer 8 prosent høyere i en butikk i Strømstad sammenlignet med en butikk som lå på Svinesund.

Generell oppsummering

De generelle tendenser er at prisforskjellene på merkevarer mellom Norge og Sverige er blitt betydelig mindre i 2003 enn i 2002. Dette skyldes i alle vesentlig grad svekkelsen av den norske kronen. Prisforskjellene på typiske grensehandelsvarer er også blitt mindre, men re-

duksjonen er liten. På tross av at kronen er blitt vesentlig svekket, har dette ikke slått ut i tilsvarende prisreduksjon som for merkevarene. Dette skyldes at prisene på mat og tobakk, som inngår i de typiske grensehandelsvarene har steget mer i Norge enn i Sverige. Prisforskjellene på typiske grensehandelsvarer er fortsatt så store at de innbyr til omfattende grensehandel, selv om denne har flatet noe ut den senere tid (Lavik 2004). Prisforskjeller på vin er fortsatt også stor, mens prisforskjeller på brennevin mellom Norge og Sverige er nå så små at det for tiden ikke ligger særlige "besparelser" i grensehandel av denne produktgruppen.

I tillegg kan det være viktig å være klar over at prisspredningen er stor både i Norge og Sverige. Når en handler i Sverige kan det også være på sin plass å sjekke prisene der. Det er mange grensehandlere som er prisbevisste når de handler i Norge, men i liten grad sjekker prisene når de handler i Sverige (Lavik 2004). I den grad butikkene i Sverige oppfattes som generell "lavprisbutikk", kan dette bidra til kjøp som kanskje ikke er like prisgunstig hvis man for eksempel sammenligner tilsvarende vare med laveste pris i Norge.

1 Introduksjon

Bakgrunnen for denne rapporten er blant annet den oppmerksomheten som har vært omkring prisforskjeller mellom Norge og Sverige på spesielt importerte merkevarer i dagligvarehandelen, som sjokolade, hygieneartikler, drikkevarer mv. over lengre tid. I tillegg har vi tatt med prisforskjeller på typiske grensehandelsprodukter, der de fleste er landbruksprodukter og på alkoholvarer. Vi har også sett på prisutviklingen og på prisspredning.

Internasjonale merkevarer som selges i Norge og Sverige, leveres ofte fra en og samme produsent eller leverandør, selv om dette ikke alltid er tilfellet². For mange av disse merkevarene skulle en derfor anta at pris fra leverandør til kjede skulle være noenlunde den samme. Prisforskjeller mellom Norge og Sverige kan imidlertid oppstå som følge av forskjeller i toll, moms- og avgiftspolitikk, eller at det er ulike driftskostnader og fortjenestemarginer i dagligvaredistribusjonen. For eksempel er lønninger og kostnadsnivået generelt høyere i Norge enn i Sverige. En annen forklaring kan være at prispresset på de produktene vi studerer er sterkere i det ene landet enn i det andre, og at konkurranseforholdene er forskjellige. Prisforskjeller på landbruksprodukter kan skyldes de samme forhold som nevnt over, men i tillegg kommer landbrukspolitikken som en vesentlig årsak til prisforskjeller her (Dulsrød og Lavik 2000).

For forbrukerne har eventuelle prisforskjeller i Norge og Sverige en prinsipiell betydning. Markedsprisene påvirker forbrukernes velferd, og de bestemmer hvor mye vi kan få for husholdningsbudsjettet vårt. Derfor er det i første omgang interessant å vite om internasjonale merkevarer konsekvent fortsetter å bli solgt billigere i Sverige enn i Norge. Fra en tilsvarende undersøkelse vi gjorde i oktober/november 2002 fant til dels store prisforskjeller. På et utvalg merkevarer av mat og "non-food" var gjennomsnittlig prisforskjell 22 prosent lavere i Sverige enn i Norge. Hensikten med denne rapporten er å se hvordan dette bildet har utviklet seg for merkevarenes del, spesielt sett i forhold til store valutamessige endringer.

Dessuten har vi denne gang fokusert på prisspredning. Fra tidligere har vi registrert stor prisspredning både i Norge og Sverige (Dulsrød og Lavik 2000, Bruksås et al 2001), men uten at dette er kommet spesielt fram i lyset.

1.1 Utvalg og metode

For at SIFO skal få tilgang til priser, må vi innhente dem selv i butikkene. Private leverandører av prisdata er erfartmessig uvillige til å levere ut priser som kan iden-

---

² Mange internasjonale merkevareleverandører, som for eksempel Coca Cola, har egne produksjonsanlegg og tapperier i ulike land. Av denne grunn er ikke Coca Cola med i undersøkelsen.

tifisere enten et navngitt produkt, og/eller navnet på en butikkjede. Med en slik begrensning ville ikke denne type undersøkelser som vi her har gjort latt seg gjennomføre uten at vi selv gjorde prisregistreringer.

Vi har valgt ut 20 merkevareprodukter innen mat, og 14 såkalte "non-food"-produkter som selges i dagligvarehandelen. Av hensyn til sammenlignbarheten har vi i den første kategorien forsøkt å unngå matprodukter som i stor grad omfattes av norsk landbrukspolitikk. Dette fordi kombinasjoner av beskyttelsestoll og næringssubsidier kan gjøre det problematisk å foreta en presis sammenligning. Det er imidlertid på landbruksprodukter vi finner de store prisforskjellene, som i tillegg til tobakksvarer og alkohol (vin og øl), er typiske grensehandelsvarer (Lavik 2003a). På tross av at vi har prøvd å velge ukompliserte matvarer i handelspolitisk forstand, finnes allikevel en rekke særnasjonale toll- og avgiftssatser, noe vi har forsøkt å korrigere for i våre beregninger der vi har fått tilgang til disse satsene.

Kategorien ikke-mat ("non-food") omfatter i første rekke sjampo og såpeprodukter, barberprodukter og andre hygieneartikler. Vi har også funnet det interessant å kartlegge eventuelle forskjeller på norske merkevarer som selges både i Norge og Sverige, som f eks drikkevann og tannbørster.

Vi har undersøkt prisene på disse produktene i 10 butikker i Norge og 8 i Sverige i oktober 2003. Det er SIFO selv som har registrert prisene i begge land. Utvalget av butikker er fordelt etter kjede og butikkprofil. Dvs at de sentrale dagligvaregrupperringene i Norge og Sverige er representert i vårt utvalg. Utvalget består av både supermarkeder og lavprisbutikker. I Norge er prisene registrert i butikker fra Oslo-regionen, mens i Sverige er 5 av butikkene fra Strømstad/Svinesundområdet, 1 butikk er en internettbutikk og 2 butikker er fra Kungshamn (2003).

Vi har også sett på prisutviklingen på merkevarer fra 2002 til 2003. Også i oktober 2002 prisregisterte vi et utvalg merkevarer samt typiske grensehandelsvarer (Lavik 2003a).

I prissammenligningene spør vi om prisene i Sverige er lavere enn i Norge. Det betyr at eventuelle differanser mellom Norge og Sverige prosentbereges med utgangspunkt i de prisene vi finner i Norge. Vi har korrigert for forskjeller i valuta ved å konvertere svenske kroner (SEK) til norske kroner (NOK). En måte å beregne prisforskjeller kunne vært å se på prisforskjeller i kroner og deretter summere gjennomsnittsprisene. Da ville prisforskjeller på kostbare produkter slå sterkere ut enn prisforskjeller på produkter som har lave priser, selv om den prosentvisen forskjellen skulle være lik for det kostbare og det "billige" produktet. En annen måte er å beregne prosentvis forskjell av gjennomsnittsprisen for hvert produktet Norge og Sverige, og så beregne gjennomsnittlig forskjell av disse prosentforskjellene igjen. Når vi benytter prosentvis forskjell for hvert enkelt produkt, og ikke vektet på noen som helst måte, betyr det at den prosentvisen forskjell for hvert produkt får like stor betydning når vi beregner gjennomsnittstall for disse igjen. Det er denne metoden vi har valgt.

I tillegg har vi sett på prisspredning, hvor mye prisene varierer i hhv Norge og Sverige. Vi har i denne sammenheng også brukt data fra grensehandelsundersøkelsen i 2002 (Lavik 2003a). Disse prisene har vi fremskrevet til oktober 2003 og mars 2004, korrigert for prisstigning i hhv Norge og Sverige, samt beregnet prisene ut fra nye valutakurser.

Metoden er nærmere beskrevet i neste kapittel.

1.2 Resultater og diskusjon

1.2.1 Prisforskjeller merkevarer oktober 2003

I vårt utvalg av merkevarer fant vi at internasjonale merkevarer stort sett selges billigere i Sverige enn i Norge, men forskjellene varierte fra produkt til produkt. I gjennomsnitt var prisene for de utvalgte *merkevarer mat* 15 prosent billigere i Sverige enn i Norge. De største forskjellene var på 40 prosent for Pasta Buitoni Eliche 500 g, 34 prosent for After Eight 400 g og 32 prosent for O'boy refill 1000 g. Både After Eight og pastaen har få registreringer og prisforskjellene må tolkes med forsiktighet. Prisforskjellen mellom Norge og Sverige for enkelte av de undersøkte varene er relativt stor, men for mange av varene er forskjellen ubetydelig.

Prisforskjellene varierer mye fra produkt til produkt. Ett produkt var dyrere i Sverige enn i Norge, og det var Lipton Yellow Label Tea 20 poser, som var hele 17 prosent dyrere i Sverige.

Toll- og avgiftspolitikk kan, som nevnt, bidra til prisforskjeller mellom Norge og Sverige. Vi har tatt hensyn til ulikheter i toll og avgifter mellom Norge og Sverige, og finner at prisforskjellene modereres, uten at de på noen måte utjevnes. Prisforskjellen på After Eight blir for eksempel redusert fra 34 prosent til 24 prosent når vi korrigerer for særavgiften sjokolade- og sukkeravgiften som bare gjelder i Norge. Også prisforskjellen for Snickers, som er 15 prosent lavere i Sverige enn i Norge, ble endret til 3 prosent dyrere i Sverige enn i Norge når vi tar hensyn til den samme sjokolade- og sukkeravgiften. Prisforskjellene på en del andre produkter kunne kanskje blitt redusert litt til hvis vi hadde hatt anledning til å korrigere for mulige forskjeller i toll, opplysninger vi ikke fikk tilgang til. I tillegg til toll og særavgifter, er det Forskningsavgift og Næringsmiddelavgift på en rekke næringsmiddelprodukter. Disse varierer fra 0,20 til litt over en prosent, og er ikke tatt hensyn til i beregningene. De vil uansett forklare lite når prisforskjellene er av en viss størrelse.

Prisene på "non-food"-produkter var i gjennomsnitt 8 prosent lavere i Sverige enn i Norge.

1.2.2 Prisutvikling merkevarer

Når vi sammenligner prisforskjellene fra oktober 2002 med oktober 2003 på det *samme utvalg varer*, var merkevarer mat (11 produkter) 22 prosent lavere i Sverige enn i Norge i 2002 mot 13 prosent lavere i 2003. For "non-food" (også 11 produkter) var prisene i gjennomsnitt 22 prosent lavere i Sverige enn i Norge i 2002, mot 10 prosent lavere i 2003. Denne reduksjonen skyldes i all vesentlig grad valutakursene som har endret seg pga svekkelsen av den norske kronen. På disse 22 produktene hadde prisene i gjennomsnitt ikke endret seg, verken i Norge eller Sverige. 9 av de 22 produktene hadde en prisreduksjon og noen enkeltprodukter hadde endatil en sterk prisreduksjon, mens resten hadde en svak prisøkning. Det er prisene i Sverige som har økt for nordmenn som handler i Sverige (økt med 10 prosent for mat og 13 prosent for "non-food"). Disse beregningene gjelder for svenske priser regnet om til norsk valuta. For svensker i Sverige har ikke prisene på disse varene endret seg særlig. Dermed forklares mesteparten av reduksjonen i prisforskjellene på merkevarer valutakursutviklingen.

Det er altså fortsatt prisforskjeller mellom Norge og Sverige på enkelte merkevarer, men ikke lenger enn hva vi kan forvente ut fra at Norge er tross alt et høykostland. Vårt datagrunnlag gir oss heller ikke muligheten til å forklare hva hele prisforskjellen skyldes, selv om noe kan forklares med særavgifter i Norge og toll til Norge. Vi har målt utsalgsprisene på butikkleddet, og har ikke hatt adgang til å registrere inntaksprisen for varene. Derfor kan vi ikke si om det er merkevareleverandøren, importøren eller dagligvarekjedene som har skyld i forskjellene.

På handelens *egne merkevarer* er det registrert en prisforskjell på 40 prosent i en undersøkelse av 59 prissammenligninger gjennomført av DLF (Dagligvare-Leverandørenes Forening) og ACNielsen (Handelsbladet FK nr 36, 22. oktober 2003). 31 av produktene var dyrere i Norge, mens 28 var dyrere i Sverige. I følge industrien er det slik det skal være, fordi konkurransesituasjonen er forskjellig fra produkt til produkt. Markedsøkonomien forutsetter forskjellig prisstrategi i forskjellige områder for å oppnå best resultat (op.cit).

1.2.3 Prisspredning merkevarer og typiske grensehandelsvarer

Det er ikke bare prisforskjeller mellom land som er interessante å se på, men også prisforskjeller innen landegrensene – eller prisspredning – kan være av interesse. Spesielt hvis prisspredningen er stor, noe den er i både Norge og Sverige. I den forbindelse kan det være av interesse å sammenligne laveste pris i Norge mot høyeste i Sverige. Man kan tenke seg en prisbevisst forbruker som handler billig i Norge, sammenlignet med en grensehandler som tror prisene i Sverige holder noenlunde likt nivå, og som derfor kan risikere å handle varer med høyeste pris. Da kan prisforskjellene mellom Norge og Sverige modereres betraktelig.

Både på merkevarer og typiske grensehandelsvarer er prisspredningen betraktelig. Prosentsifferensen mellom høyeste og laveste pris på merkevarer mat er gjennomsnittlig 19 prosent både i Norge og Sverige, 21 prosent på "non-food" i Norge og 19 prosent i Sverige (regnet av høyeste pris=100). Prisspredningen på merkevarer er altså større enn de gjennomsnittlige prosentvise prisforskjellene mellom landene som var 15 prosent for merkevarer mat og 8 prosent for "non-food" (prosent lavere i Sverige enn i Norge). Sammenlignet vi laveste pris i Norge og høyeste i Sverige, ble prisforskjellene på merkevarer redusert til null for merkevarer mat, mens prisforskjellen på merkevarer "non-food" ble endret fra å være 8 prosent lavere i Sverige enn i Norge til å bli 13 prosent høyere priser i Sverige enn i Norge.

For typiske grensehandelsvarer³ derimot var prisforskjellen anslått til 44 prosent lavere i Strømstad kommune⁴ enn i Norge i 2003. Prisspredningen på disse var i gjennomsnitt 29 prosent i Norge og 26 prosent i Strømstad kommune. Når vi også her sammenlignet laveste pris i Norge og høyeste i Strømstad kommune ble prisforskjellen redusert til 18 prosent lavere i Strømstad kommune enn i Norge. Dette er fortsatt en betydelig forskjell, men langt mindre enn 44 prosent som var på grunnlag av gjennomsnittspriser.

Vi fant ellers små forskjeller mellom Kungshamn og Strømstad kommune i Sverige, noe vi heller ikke fant i 2002 mellom Strømstad og Göteborg på merkevarer (Dulsrød og Lavik 2003). Det var heller ingen systematiske forskjeller mellom grensen på Svi-

³ 48 produkter der prisene ble samlet inn i 2002 (Lavik 2003), men anslått til priser i 2003 etter å ha tatt hensyn til prisstigning i Norge og Sverige, samt beregnet nye valutakurser.

⁴ For sammenligning av grensehandelsvarer har vi kun sett på prisene i Strømstad kommune og sammenlignet dem med de norske.

nesund og Strømstad by når det gjaldt merkevarer. På typiske grensehandelsvarer var det relativt flere varer som var dyrere i Strømstad by enn ved grensen, samt at enkelte varer var dyrere i Göteborg enn i Strømstad kommune, spesielt kjøtt (Lavik 2003a).

1.2.4 Diskusjon

En rekke forhold kan bidra til å forklare prisforskjellen mellom identiske produkter (merkevarer) i Norge og Sverige. Her finner vi forskjeller i toll, avgifter, frakt- og distribusjonskostnader, ulike rabattordninger osv. Også konkurransen innen de enkelte delmarkedene vil være avgjørende, herunder relasjonen mellom merkevareprodusent, eventuell importør og detaljist. Denne undersøkelsen er beskrivende, og vi har ikke kunnet ta høyde for alle disse momentene.

De fleste av merkevarene vi sammenlignet i 2002 hadde en prisforskjell i butikkene som tilsvarte valutaforskjellen mellom Norge og Sverige, dvs ca 20 prosent i forskjell. Høsten 2002 var kronen svært sterkt og da skulle importerte varer vært billigere i forhold til hva prisen er når kronen er svak. I praksis kan forskjellene være en kombinasjon av flere forklaringer. For eksempel kan merkevareleverandøren selge varen billigere i Sverige enn i Norge, eller motsatt; at Norge må betale mer, muligens fordi betalingsvilligheten er større i Norge enn i Sverige. Dessuten er det rimelig at man i Sverige opererer med noe lavere bruttomarginer enn i Norge pga det høye kostnadsnivået i Norge. Da vi kun har opplysninger om prisen fra butikkleddet, er det vanskelig å gi noe endelig svar. En mer grundig undersøkelse forutsetter kjennskap til butikkjedenes inntakspriser. Denne type informasjon er det ikke lett å få tak i.

Etter vår mening er det flere spørsmål som kan stilles i forbindelse med omsetningen av merkevarer i Norge og Sverige. Det er hevdet at norske dagligvarekjeder kjøper inn sine merkevarer gjennom en norsk eneimportør (Aftenposten 23.09.02), mens de svenske kjedene primært importerer direkte fra produsenten, uten mellomledd. Dersom denne påstanden er tilfellet vil det i Norge være et fordrende mellomledd, som i sin tur bidrar til et ekstra påslag. Såkalte doble påslag kan fordyre varene.

Dersom vi bare finner én importør som selger varen videre til innenlandske grossister eller detaljister, kan dette bidra til å redusere såkalt "intra-brand"-konkurranse (Sørgard 1998). Fraværet av konkurranse mellom importører kan således bidra til å høyne prisene. En mekanisme som kan bidra til å styrke "intra-brand"-konkurranse, er såkalt parallelimport. Det vil si at en aktør eller en butikkjede importerer merkevarene direkte fra en utenlandsk leverandør eller distributør uten å gå veien om en nasjonal importør. I et konkurranseperspektiv anses adgangen til parallelimport som viktig for å hindre at en internasjonal merkevareprodusent skal kunne ta høyere fortjeneste i ett land i forhold til et annet. Ideelt sett er parallelimport riset bak speilet for nasjonal overprising (Konkurrensverket 2002). Trusselen om parallelimport kan bidra til at merkevareleverandøren harmoniserer sine priser fra land til land. Det kan synes som om muligheten for parallelimport i liten grad benyttes av norske dagligvaregrupper.

Når det gjelder prisforskjeller på typiske grensehandelsvarer har det andre forklaringer. Prisforskjeller på landbruksprodukter skyldes i stor grad regional politikk og landbrukspolitikk med bla skjerming av landbruket med høye tollsatser, etc. Prisforskjeller på andre typiske grensehandelsvarer som for eksempel alkohol og tobakk skyldes de store særavgiftene som Norge har på disse varene. Etter at Sverige og Finland meldte seg inn i EU i 1994, har også avstanden i pris på en rekke produkter vært jevnt økende (Lavik 2003a). Selv om prisforskjellen på grensehandelsvarer mellom Norge og Strømstad kommune ble redusert fra 48 prosent i 2002 til 44 pro-

sent i 2003 (anslått), er det en liten reduksjon i forhold til den valutamessig skulle gitt uttelling for. Dette skyldes at prisene i Norge har økt mer enn prisene i Sverige (konsumprisindeksen). Store prisforskjeller mellom Norge og andre land er blitt et politisk problem og synes ikke umiddelbart å bli mindre.

Dessuten kan det virke som om prissetting er mer strategisk i forhold til markedet i Sverige enn den er i Norge. Uten at vi akkurat vet hvordan situasjonen er i dag (første halvdel av 2004), har vi inntrykk av at i Norge skjer mye av prissettingen sentralt. Den varierer lite mellom landsdeler, mens forskjellene er mellom de ulike butikksepten (Dulsrød og Lavik 2000, Lavik 2001). I Sverige har vi sett fra flere hold at prisene på enkelte varegrupper som for eksempel kjøtt er lavere jo lengre man kommer grensen mot Norge (Dulsrød og Lavik 2000, Bruksås et al 2001, Lavik 2003a). Dette gjelder imidlertid ikke for merkevarer som viser et mer usystematisk bilde. Det kan muligens være flere forhold som forklarer dette. Dagligvareaktørene i Sverige fører ikke bare en offensiv priskonkurranse mot det norske markedet på varer som har store prosentvisse forskjeller mellom priser i Norge og Sverige. I tillegg er det varer som *prismessig* er av en viss betydning, og ikke minst, det har et *stort volum* fordi det er varer som har en relativt stor betydning i husholdningenes dagligvarebudsjett. Dette gjelder spesielt kjøtt, men også tobakk som er en betydelig grensehandelsvara. Utgifter til kjøtt for en gjennomsnittlig husholdning utgjør for eksempel 21,5 prosent av gruppen matvarer og alkoholfri drikke⁵.

Når det gjelder prisforskjeller på importerte merkevarer, er det viktig å nevne at de ikke utgjør noen dominerende del av våre årlige husholdningsutgifter og forskjellene påvirker ikke vår levestandard i vesentlig grad. En rekke av produktene er også kronemessig av liten verdi, så om prosentforskjellene kan synes store, kan det i realiteten dreie seg om noen få kroner i forskjell. Summert kan det imidlertid utgjøre visse beløp.

Derimot utgjør typiske grensehandelsprodukter som inneholder mange landbruksprodukter en stor del av vår husholdning. Det er da også blant disse at vi finner store prisforskjeller mellom Norge og Sverige, spesielt på kjøttprodukter. Derfor kan det være relevant å se på prisspredningstall, og disse viser stor prisspredning i begge land. Når prisspredningen for enkelte produktgrupper innen hvert land er større eller lik prisforskjellene mellom de to land, kan det være vel så lønnsomt å lete opp de laveste prisene i Norge som å reise til Sverige for å handle, dersom det kun er prisen som er viktig. Dette gjelder imidlertid kun for gruppen merkevarer og meierivarer. For kjøtt er fortsatt forskjellene mellom de to land langt større enn prisspredningen innen de to land. Likevel, det at prisene varierer så pass mye selv i Strømstad kommune som er et typisk sted nordmenn reiser til for å handle, ville det vært interessant å få bedre kjennskap til grensehandlernes prisbevissthet. Er de for eksempel klar over at pris i grenseområdet i Sverige varierer så pass mye som de gjør? Sjekker de prisene der, eller tror de at butikkene holder noenlunde samme pris? Ut fra tidligere undersøkelser kan det synes som om det blant grensehandlere er sterke oppfatninger om den svenska "billigheten" og "halve prisen" som gjengse uttrykk (Follo 2003). I en annen undersøkelse fant vi at grensehandlerne var prisbevisste når de handlet i Norge, men at de i liten grad sjekket prisene når de handlet i Sverige (Lavik 2004).

1.2.5 Valutaens betydning for prisforskjeller

Et viktig spørsmål når man sammenligner prisutviklingen mellom land med ulik valuta er om endringer i valutaenes styrkeforhold slår ut i prisen for importerte varer.

---

⁵ Vektene i konsumprisindeksen, som er hentet fra Forbruksundersøkelsene, www.ssb.no

Som vi så av prissammenligningene, var det en rekke produkter som hadde likelydende priser oppgitt i NOK og SEK. Det skulle bety at forskjellene i pris for importerte varer mellom Norge og Sverige er følsomme for endringer i valutaen. Dersom den norske kronen over en lengre tid har styrket seg i forhold til eksportlandenes valuta, skulle man fra forbrukerhold forvente lavere priser på importerte varer. Sammenligning mellom kursen på norsk og svensk krone over de siste år (se figur 1), viser en vedvarende svekkelse av svensk krone i forhold til den norske, men utviklingen har snudd i løpet av 2003. Dette skyldes blant annet at renten har gått ned⁶. Jo mer konkurranseutsatte markedene er, jo raskere vil endringer i kronekursen virke inn på prisene. I andre bransjer har vi registrert at kronekursen har virket til å redusere prisene, jf reiselivsbransjen. Et spørsmål for framtiden er om vi vil kunne registrere en tilsvarende endring for de importerte merkevarene.

Under dette punktet skal vi vise til endringene i valutaforskjellene mellom den norske (NOK) og svenske krone (SEK) over tid. Dersom den norske kronen styrker seg i forhold til valutaen hos våre handelspartnere, skal det i prinsippet bli billigere å importere varen. I utgangspunktet bør denne fordelen komme forbrukeren til gode i form av lavere priser. Dersom dette ikke skjer, vil det finnes et ledd i kjeden som tjenner på en sterkere kronekurs. Forbrukerrådet har gjentatte ganger tatt opp slike saker, bl a når bensinprisene i Norge ikke reflekterer fallet i dollarkursen.

I det virkelige liv vil ikke prisene for importerte varer i Norge følge endringer i valutakursene automatisk. De fleste selgerne i et distribusjonssystem ønsker å opprettholde stabile priser. Med fluktuerende valuta på kort sikt vil importører noen ganger tjene og andre ganger tape på valutaforskjellene. På den annen side forventes det at et betydelig fall i handelspartnerenes valuta over lang tid bør resultere i en reduksjon av prisene til norske forbrukere. At aktørene holder tilbake prisreduksjoner ville være en indikasjon på mangefull konkurranse på ett eller flere ledd. I den følgende figur vises forskjeller i valutautviklingen av 100 SEK mot NOK.

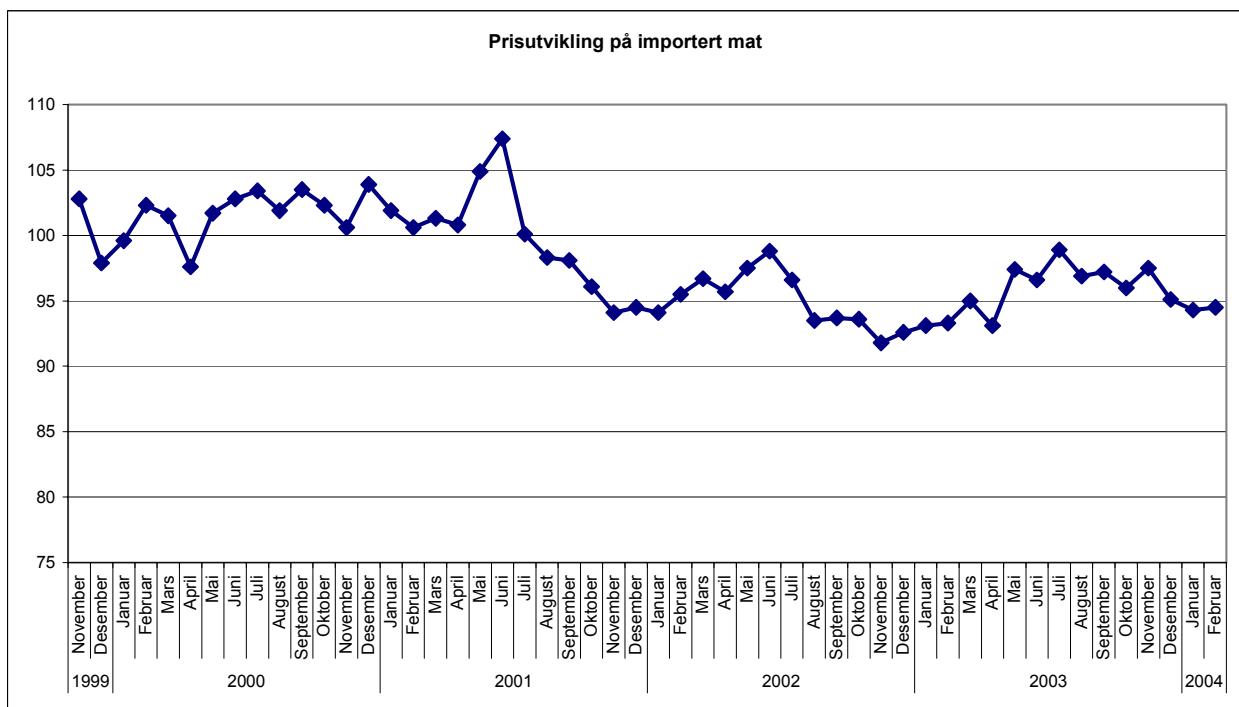

Kilde www.norges-bank.no/

Figur 1-1: Valutautvikling av SEK i forhold til NOK. SEK=100 (Des 99-okt 2003)

⁶ www.norges-bank.no

Figuren viser at det har vært kraftige endringer i valutautviklingen mellom Norge og Sverige over de siste tre år. Fra mai 2000 til juli 2002 ble NOK styrket med bortimot 20 prosentpoeng i forhold til SEK. Fra oktober 2002 til oktober 2003 er kurset endret fra 80,6 til 91,3, dvs en svekking av den norske kronen. Vi kunne da forventet at prisforskjellene mellom internasjonale merkevarer i Norge og Sverige var blitt større, siden importerte varer da i prinsippet skal bli dyrere. En kunne da forventet at prisene i Norge hadde steget. Dette synes ikke å ha skjedd. På merkevarer mat gikk prisen på våre produkter opp med 0,8 prosent, og på "non-food" gikk prisen ned med 1,9 prosent. De svenske prisene for nordmenn som handler i Sverige, har imidlertid steget som et resultat av valutaendringen. For svenskene i Sverige har prisene på disse merkevarene vært stabile. Det er også mulig at det tar tid før valutaendringer gir seg utslag i endrede priser.

Figur 1-2: Prisutvikling på importerte mat- og drikkevarer. Konsumprisindeks, 1998=100 (Kilde: www.nilf.no)

Ser vi derimot på prisutviklingen av importerte matvarer ligner ikke utviklingen spesielt på kurven for valutautvikling, selv om vi ved prisutviklingen på importert mat skulle se bort fra merverdiavgiften som ble redusert fra 24 prosent til 12 prosent 1. juni 2001. Nå er matvarene i konsumprisindeksen (KPI) mye mer enn internasjonale merkevarer av mat. De inneholder blant annet også frukt og grønt, som har store sesongmessige variasjoner. Fra oktober 2002 til oktober 2003 gikk prisene på importerte matvarer opp med 3,8 prosent, mens den norske kronen ble svekket med ca 12 prosent. Fra november 2003 har prisene på importert mat gått ned, noe også den norske kronen har gjort. Skulle prisene fulgt valutasvingningene skulle prisene gått opp, men en må også regne med at disse hendelsene ikke skjer samtidig men får et visst etterslep.

2 Metode

2.1 Vareutvalg merkevarer

Det er merkevarer som er utgangspunktet for prissammenligningen. Disse er inndelt i merkevarer av mat og merkevarer av dagligvarer "non-food". De fleste er internasjonale merkevarer, mens kun 4 er norske merkevarer. Varene vi her har sammenlignet er helt identiske i Norge og Sverige.

Vareutvalget i 2003 var følgende:

Merkevarer mat	Merkevarer "non-food"
1 Snickers 85 g MasterFood	1 Colgate total 75 ml
2 After Eight 400 g	2 L'Oreal shampoo, Nutri – ceramide for tørt skadet hår, 250 ml gul flaske
3 O'boy refill 1000 g	3 Wella shampoo for normalt hår with natural fruitessences, 250 ml hvit flaske (mulig fruitessences)
4 Twinings, Earl Grey Tea, 25 poser konvolutt	4 Natusan Kids Shampoo, 200 ml (gul flaske)
5 Lipton Yellow Label Tea 20 poser, konvolutt	5 Garnier Fructis Color Resist Shampoo, 250 ml (lilla kjennefarge)
6 Nescafe gull, fyldig aromatisk, 100 kopper, 200 g	6 Dove Cream Wash Soap m pumpe 250 ml
7 Nescafe gull, fyldig aromatisk, 50 kopper, 100 g	7 Gillette Barberblad 3, Mach, 8 pk
8 Sun-Maid Californiske rosiner, 250 g pakke	8 Gillette, regular barberskum, 200 ml (rød og hvit sprayboks)
9 Pasta, Buitoni Eliche 500 g	9 Gillette Venus Passion razor, (rosa, med 2 ekstrablader)
10 Uncle Ben's kinesisk sweet & sour, 400 g glass	10 Always Ultra normal pluss 14 stk
11 Imsdal Kildenvann (Norge), 1,5 liter	11 Libresse invisible clip normal m vinger 3, 14 stk
12 Ballerina kjeks, 180 g (runde kjeks)	12 Friskies Adult Vitality kjøtt 4 kg (hundefor)
13 Finn Crisp, 200 g (slags flat kjeks eller knekkebrød, passer til ost)	13 Jordan tannbørste, Active tip medium
14 Bertolli Extra Virgin Olive Oil, 500 ml ("oval" flaske, grønnlig etikette)	14 Jordan tannbørste, Multi action, soft/medium
15 Blue Dragon Oyster Sauce (östron sås), 150 g	(0 Melitta kaffefilter, 1x4, 100 st – kun Sverige)
16 Spicy World Teriyaki Sauce, 370 g	
17 HP Sauce Original, 255 g	
18 Santa Maria Taco Tubs, 145 g	
19 Pringles Original (potetgull), 200 g (rundt hylster)	
20 Nestle Lasagne i glass (babymat), brun etikette, 200 g	

Produktene i de skraverte feltene ble også prisregistrert i 2002 (11 produkter for mat og 11 for "non-food").

Vareutvalget for typiske grensehandelsvarer er nærmere beskrevet i Lavik 2003a.

2.2 Butikkutvalg og prisregistrering

I 2003 ble prisene på 34 merkevarer registrert i 10 sentrale kjedebutikker i Oslo med ulik prisprofil. 4 var typiske lavprisbutikker. Alle fire kjedene – Ica Norge AS, Nor gesGruppen, Reitan Narvesen og Coop - er representert. I Sverige er prisene på 35 merkevarer registrert i 8 butikker, 5 butikker i Strømstad kommune, 2 butikker i Kungshamn og en internettbutikk. Alle butikkene er sentrale kjedebutikker, og med ulik prisprofil. Kjedene som er representert i Sverige er Ica Ahold, Coop og Axfood. Våre prisregistreringer vil ikke bli knyttet til den enkelte butikk. Det er de statistiske mål for gjennomsnitt og spredning vi vil være opptatt av.

I Norge ble altså prisene registrert i Oslo. Prissettingen i Norge skjer i dag i stor grad sentralt, så stort sett varierer prisene lite mellom de ulike regioner innen samme butikkjede (Lavik 2001a). Der finnes unntak, men neppe i særlig grad for produktene i denne undersøkelsen⁷. Prisene innen samme kjede kan imidlertid variere mer i Sverige mellom ulike regioner. Det er derfor vanskeligere å få et gjennomsnittlig prisbilde av dagligvareprodukter som selges i Sverige. Når vi valgte Strømstad og Kungs hamn og en internettbutikk var det ut fra et norsk forbrukersynspunkt, da det er disse stedene, og spesielt Strømstadområdet, som vil være relevant for norske forbrukere som ønsker å handle i Sverige.

Hvis varene var på tilbud, ble tilbudspris registrert. Svært få priser er imidlertid tilbudspriser.

Prisene fra 2002 ble hentet inn fra de samme butikkene i Oslo som i 2003. I Sverige var det i 2002 de samme 5 butikkene i Strømstad kommune som i 2003, og 4 butikker fra Göteborg. I 2002 ble priser både på merkevarer (24⁸ produkter) og typiske grensehandelsprodukter (48⁹ produkter) registrert (Lavik 2003a).

Prisene ble registrert i siste del av oktober og første del av november 2003 i begge land. I 2002 ble prisene registrert i siste del av oktober i begge land.

2.3 Beregningsmåter Billigere enn - eller dyrere enn.....

Det er flere måter å anskueliggjøre prisforskjeller på. Vi har sett på gjennomsnittsprisene som er et mål på tendens, samt laveste og høyeste pris på varen, som er et mål på spredning. I tillegg har vi sett på prosentforskjeller.

Prosentforskjeller kan beregnes på flere måter. Vi kan for eksempel beregne hvor mange prosent *dyrere* gjennomsnittsprisene på en vare er i ett land – Y - sammenlignet med et annet - X. Da må det landet vi sammenligner med – X - ha lavere pris enn Y. X vil i dette tilfellet være 100 og stå under brøkstreken. Hvis vi stiller spørsmålet *hvor mye dyrere* er en vare i Norge sammenlignet med tilsvarende vare i Sverige, vil beregningsgrunnlaget være den svenske varen. Vi kan da risikere å finne forskjeller på flere hundre prosent. Rent umiddelbart kan dette gi inntrykk av dramatiske forskjeller. Ettersom vår hypotese er at de fleste varene vi har valgt ut er dyrere i Norge enn i Sverige, bør vi være mer forsiktig i å dramatisere forskjellene. Da kan vi velge å se *hvor mye billigere* de svenske varene er sammenlignet med de norske.

---

⁷ Frukt og grønt kan variere for eksempel mellom nord og syd, samt enkelte kjøttprodukter og fjørfprodukter (Lavik 2001)

⁸ 22 produkter kunne sammenlignes med 2003

⁹ Det ble 50 produkter ettersom Coca Cola ble registrert pr boks når det var 10 pr brett, 24 pr brett og 48 pr brett.

Beregningsgrunnlaget er i vårt tilfellet er de norske prisene (de norske prisene er hundre prosent).

Formelen er: $\text{Prosentforskjell} = ((\text{NOK i Sverige} - \text{NOK i Norge}) * 100) / \text{NOK i Norge}$

Som utgangspunkt for beregningene har vi altså valgt Norge som 100. Alt etter fortegnet på prosenten, vil varen være så og så mange prosent billigere i Sverige enn i Norge (minus foran) eller så og så mange prosent dyrere i Sverige enn i Norge (positivt prosenttall). Hvis en vare er 50 prosent billigere i Sverige enn i Norge, betyr det altså **ikke** at den motsatt er 50 prosent dyrere i Norge enn i Sverige! Den norske prisen under brøkstreken må da byttes ut med den svenske prisen, og den samme varen vil i så fall være 100 prosent dyrere i Norge enn i Sverige, dvs dobbel så dyr. Men som nevnt, vi har valgt den mest forsiktige presentasjonen, og angir derfor hvor mange prosent billigere en vare er i Sverige sammenlignet med prisen i Norge (der som den er billigere). Dette er det gjort noe mer rede for i Lavik 2003a.

2.4 Avgifter og valuta

Forhold som helt konkret kan forklare prisforskjeller mellom land og avgifter og valuta.

2.4.1 Avgifter

Avgifter som kan forklare prisforskjeller er merverdiavgift, særavgifter og tollavgifter.

Merverdiavgiften er en generell avgift og varierer for en rekke land og produktgrupper. I Norge var merverdiavgiften på mat og alkoholfrie drikkevarer 12 prosent i 2002 og i 2003, det samme som i Sverige. Merverdiavgiften på ikke-mat, eller "non-food" var 24 prosent i Norge og 25 prosent i Sverige, både i 2002 og 2003.

I Norge er det særavgifter på en rekke produkter. Når det gjelder de produktene vi har med i undersøkelsen er det sjokolade- og sukkeravgift på After Eight og Snickers, mens O'boy ikke har denne avgiften¹⁰. Særavgiften for sjokolade og sukkervarer i Norge var kr 14,85 pr kg i 2002 og kr 15,18 i 2003.¹¹ Det er også toll¹² på pastaproducter, kr 1,53 pr kg (tollvarenr 19.02.1900). Det er også toll på Uncle Ben's Chinese sweet & Sour, After Eight og Snickers. Tollsatsen på disse varene har det ikke vært mulig å få oversikt over. Uncle Ben's Chinese Sweet & Sour saus har også emballasje av glass, og her er et frivillig vederlag på kr 0,127 for gjenvinning, altså nesten 13 øre. Denne avgiften er så liten at den ikke er konkurransevridende. Vi tar derfor ikke hensyn til denne, ettersom de har også slike frivillige vederlag i Sverige (samttale med Norsk Glassgjenvinning). Tollsatsene beregnes etter prosentvis innhold av de råvarer som er tollbelagt. For å kunne beregne dette, må vi enten ha resepten eller så må importøren være villig til å oppgi tollstørrelsen. Reseptene er hemmelige, og enkelte importører ønsket heller ikke å oppgi selve tollbeløpet med henvisning til at det var bedriftshemmeligheter.

Særavgiftene og tollsatsene på noen av produktene er (2003):

¹⁰ Vedtak om avgift på alkoholfrie drikkevarer mv, Fastsatt av Stortinget 28. november 2001, for budsjettåret 2002. § 2 Unntak for særavgift – d) varer i pulverform.

¹¹ St prp. Nr 1 (2201-2002).(St.prp. nr 1 2002-2003)

¹² www.toll.no/tariff

Snickers 85 g - sukkeravgiften	kr 1,29
After Eight 400 g - sukkeravgiften	kr 6,07
Pasta Buitoni Eliche 500 g - toll	kr 0,77
Uncle Ben's Chinese sweet & sour 400 g	Toll ukjent
Snickers 85 g	Toll ukjent
After Eight 400 g	Toll ukjent

Det er ikke toll på produkter som importeres til Sverige fra andre EU-land.

I tillegg er det en forskningsavgift og en næringsmiddelavgift på en rekke næringsmiddelprodukter. Noen ganger er det bare Forskningsavgift, noen ganger bare Næringsmiddelavgift og andre ganger begge deler. Prosentsatsene for disse avgiftene varierer. Forskningsavgiften ligger stort sett på 0,20 eller 0,30 prosent, mens næringsmiddelavgiften er stort sett på 0,92 prosent eller 1,16 prosent (Toll og avgiftsdepartementet: Rundskriv 2001/5022). På importerte næringsmiddelprodukter beregnes disse avgiftene av tolldeklarasjonene som er en cif¹³-verdi. På norske produkter beregnes disse av pris fra produsent til grossist, etter fratrekks fra evt pakkeomkostninger. Disse avgiften har vi heller ikke tatt hensyn til i våre beregninger, ettersom de er problematisk for oss å beregne. De vil uansett utgjøre en liten andel av prisen.

Eksport fra Norge til Sverige (EU)

Det er ikke toll på Imsdal kildevann eksportert til Sverige. Det er heller ingen embalasjeavgift, siden det er pant på flaskene – både i Norge og Sverige. Prisene er oppgitt uten pant.

2.4.2 Beregning av valuta

Valutaen er beregnet ut fra gjennomsnittet de tre dagene prisene ble samlet inn (slutten av oktober begynnelsen av november 2003). Den var da 0,9138, dvs at for 100 SEK betalte man 91,38 NOK. Dette betyr at for en vare som koster 100 NOK i Norge og 100 SEK i Sverige, vil den samme varen omregnet til NOK bli 9 prosent billigere i Sverige enn i Norge for nordmenn som handler i Sverige. Prisene fra 2002 ble kurset 0,81015 benyttet og mars 2004 brukte vi 94,04 (10 første dagene av mars).

Vi har benyttet de offisielle kursene for omregning. Når vi handler i norsk valuta over grensen er kurset forskjellig fra den offisielle.

---

¹³ Cif=cost inclusive freight

Eksempler:	Offisiell kurs	Betalt kurs ved kjøp i norske kroner/kort
19/10-02 butikk x	81,37	84,75 (kontant NOK)
1/11-03 butikk a	90,76	94,35 (kontant NOK)
1/11-03 butikk b	90,76	94,31 (bankkort)
1/11-03 butikk b	90,76	94,37 (norske hyllepriser sammenlignet med svenske hyllepriser)
12/11-03 butikk c	91,35	95,20 (kontant NOK)
12/11-03 Systemb.	91,35	93,50 (kort)

Vi ser av disse eksemplene at det gis betydelig dårligere kurs ved betaling i norske kroner eller ved bruk av kort belastet i NOK. Kjøp av svensk valuta i Norge kunne gitt en bedre pris, under forutsetning av at vekslingsgebyret er lite. Dersom dette er et generelt mønster, betyr det at de svenske prisene vi har brukt i beregningene i praksis vil være noe høyere. Prisforskjellene er i så tilfelle noe overestimert. Det er imidlertid vanskelig å vite hvor mye som betales med norske kroner og ulike former for kort, og hvor mye med svensk valuta. Dette kunne vært et tema for nye undersøkelser.

3 Dataanalysen

Dataanalysedelen er delt i tre. I første del – del 3.1 - ser vi på gjennomsnittlig prisdiferanse mellom prisene på merkevarer i Norge og Sverige målt i prosent. Sammenligningsgrunnlaget er Norge. Hvis prisen er lavere i Sverige enn i Norge, presenteres prosenten med negativt fortegn, dvs si at varen er så og så mange prosent billigere i Sverige enn i Norge. I andre del vil vi se på prisutviklingen fra 2002 til 2003 på de samme merkevareproduktene og ser hvordan valutakursene spiller inn. Her vil vi også se på alkoholprodukter. I den siste delen vil vi se på prisspredningen, hvor stor den er og om den er forskjellig i Norge og Sverige. Den siste delen er delvis knyttet til et grensehandelsperspektiv, og vi sammenligner da Norge med Strømstad kommune.

3.1 Prisforskjeller på merkevarer mellom Sverige og Norge 2003

De to tabellene i denne delen viser prisforskjellene mellom Sverige og Norge slik de vil fremstå for forbrukerne.

Tabell 3-1: Internasjonale merkevarer - mat, sammenl. mellom Sverige og Norge. Norge=100. NOK. Okt 2003

Merkevarer mat	LAND	N	Min	Max	Gj.sn.	Prosent lavere i S enn i N
1 Snickers 85 g Masterfood ¹⁴	Norge	10	7,00	10,00	8,25	-15
	Sverige	4	6,31	8,13	6,99	
2 After Eight 400 g ¹⁵	Norge	2	52,70	59,00	55,85	-34
	Sverige	7	27,32	42,86	37,11	
3 O'boy refill 1000 g	Norge	5	35,00	46,90	41,58	-32
	Sverige	7	24,58	31,89	28,46	
4 Twinings, Earl Grey Tea, 25 poser konvolutt	Norge	10	15,90	19,50	17,22	-7
	Sverige	7	14,44	17,27	15,98	
5 Lipton Yellow Label Tea 20 poser, konvolutt	Norge	10	7,50	10,90	8,90	17
	Sverige	8	9,05	13,71	10,38	
6 Nescafé gull, fyldig aromatisk, 100 kopper, 200 g	Norge	8	49,90	59,90	52,71	-5
	Sverige	8	45,60	53,82	50,14	
7 Nescafé gull, fyldig aromatisk, 50 kopper, 100 g	Norge	10	37,00	41,90	39,05	-11
	Sverige	4	27,32	45,60	34,63	
8 Sun-Maid Californiske rosiner, 250 g pakke	Norge	6	8,90	11,70	9,83	0
	Sverige	3	9,05	10,51	9,84	
9 Pasta, Buitoni Eliche 500 g ¹⁶	Norge	2	13,90	15,90	14,90	-40
	Sverige	4	8,68	9,05	8,96	
10 Uncle Bens kinesisk sweet & sour, 400 g glass	Norge	5	16,80	18,90	17,48	-11
	Sverige	7	12,77	18,18	15,60	
11 Imsdal Kildrevann (Norge), 1,5 l	Norge	9	10,00	14,90	12,51	-9
	Sverige	4	10,87	12,34	11,38	
12 Ballerina kjeks, 180 g	Norge	10	10,00	13,50	12,20	-15
	Sverige	7	9,96	10,87	10,35	
13 Finn Crisp, 200 g	Norge	3	13,00	15,50	14,13	-26
	Sverige	5	9,05	11,79	10,44	
14 Bertolli Extra Vergin Olive Oil, 500 ml ("oval" flaske, grøn)	Norge	6	36,90	45,50	41,52	-17
	Sverige	4	34,63	34,63	34,63	
15 Blue Dragon Øyster Sauce (østron sås), 150 ml	Norge	5	24,90	27,90	27,04	-37
	Sverige	4	15,44	19,10	17,04	
16 Spicy World Teriyaki Sauce, 370 g	Norge	4	27,90	28,90	28,50	-14
	Sverige	2	24,58	24,58	24,58	
17 HP Sauce Original, 255 g	Norge	9	19,50	24,00	21,70	4
	Sverige	6	18,92	26,04	22,46	
18 Santa Maria Taco Tubs, 145 g	Norge	6	20,00	23,90	21,55	-22
	Sverige	6	15,08	18,18	16,91	
19 Pringles Original (potetgull), 200 g	Norge	8	15,00	19,90	16,90	-4
	Sverige	6	13,71	18,18	16,22	
20 Nestle Lasagne i glass (babymat), brun etikette, 200 g/195 g	Norge	10	10,90	12,50	11,57	-26
	Sverige	5	7,77	9,14	8,59	
Gjennomsnittlig billigere i S enn i N						-15

¹⁴ Korrigert for sjokoladeavgift ville prisen vært 3 prosent høyere i Sverige enn i Norge¹⁵ Korrigert for sjokoladeavgift ville prisen vært 24 prosent lavere i Sverige enn i Norge¹⁶ Korrigert for toll, ville prisen vært 36 prosent lavere i Sverige enn i Norge

Tabell 3-2: Internasjonale merkevarer – "non-food". Sammenligning mellom Sverige og Norge. Norge=100. NOK. Okt 2003

Merkevarer "non-food"	LAND	N	Min	Max	Gj.sn.	Prosent lavere i S enn N
1 Colgate total 75 ml	Norge	10	17,00	19,90	18,62	-2
	Sverige	8	16,36	20,01	18,20	
2 L’Oreal shampoo, Nutri – ceramide for tørt skadet hår, 250 ml	Norge	9	24,00	33,90	28,14	-10
	Sverige	4	23,48	26,41	25,22	
3 Wella shampoo for normalt hår with natural fruitessence, 250 ml	Norge	8	25,00	29,90	28,00	-14
	Sverige	8	20,97	27,32	24,14	
4 Natusan Kids Shampoo, 200 ml (gul flaske)	Norge	10	19,00	24,90	22,47	-4
	Sverige	7	19,10	23,30	21,57	
5 Garnier Fructis Color Resist Shampoo, 250 ml (lilla kjennefarge)	Norge	1	29,90	29,90	29,90	-12
	Sverige	6	22,39	29,15	26,35	
6 Dove Cream Wash Soap m pumpe 250 ml	Norge	10	25,00	31,90	28,20	-11
	Sverige	7	21,66	30,06	25,09	
7 Gillette Barberblad 3, Mach, 8 pk	Norge	7	104,00	122,50	114,51	-9
	Sverige	3	90,47	113,31	104,17	
8 Gillette, regular barberskum, 200 ml (rød og hvit sprayboks)	Norge	8	22,90	29,90	28,18	-12
	Sverige	8	19,83	29,15	24,80	
9 Gillette Venus Passion razor, (rosa, med 2 ekstrablader)	Norge	7	67,00	79,50	72,90	12
	Sverige	3	77,67	85,90	81,63	
10 Always Ultra normal pluss 14 stk	Norge	10	25,00	30,90	28,50	-9
	Sverige	8	22,75	27,32	25,84	
11 Libresse invisible clip normal m vinger 3, 14 stk	Norge	10	26,90	31,90	29,25	-22
	Sverige	7	21,84	25,50	22,70	
12 Friskies Adult Vitality kjøtt 4 kg (hundefor)	Norge	10	59,90	89,90	78,42	-17
	Sverige	6	62,05	76,76	65,25	
13 Jordan tannbørste, Active tip medium	Norge	9	16,00	20,00	17,71	-22
	Sverige	5	12,70	14,62	13,74	
14 Jordan tannbørste, Multi action, soft/medium	Norge	10	14,90	20,90	16,90	19
	Sverige	7	17,27	22,75	20,03	
Gjennomsnittlig billigere i S enn i N						-8

I gruppen "non-food" har Garnier Fructis Color Resist Shampoo bare en registrering i Norge og bør derfor ikke fortolkes. vi har den med likevel fordi den har en del registreringer i Sverige, og ønsker senere å se på prisspredningen i Sverige.

Vi ser altså at i gjennomsnitt er disse merkevarene på mat 15 prosent lavere i Sverige enn i Norge, og for "non-food" er gjennomsnittet 8 prosent lavere. Det er imidlertid store forskjeller mellom produktene. Størst prisforskjell er det mellom Pasta Buitine Eliche 500 g, Blue Dragon Oystersauce 150 ml, After Eight 400 g og O’Boy refill 1 kg. På pasta er det toll og After Eight har sjokoladeavgift. Når vi tar hensyn til dette reduseres forskjellene noe.

Når vi ser bort fra avgifter er det en del av matvareproduktene som viser ganske store forskjeller, som enkelte sjokoladeprodukter og pastaen. For en rekke produkter er det derimot små forskjeller, og spesielt gjelder dette "non-food". Største prisforskjell på "non-food" gjelder Libresse invisible og Jordan tannbørste Active tip som er 22

prosent lavere i Sverige enn i Norge. To av produktene er dyrere i Sverige enn i Norge, Lipton Yellow Label Tea 20 poser og Jordan tannbørste multi action.

For "non-food" er merverdiavgiften i Sverige 25 prosent, mens den i Norge er 24 prosent. Hvis vi hadde tatt hensyn til avgiftene ville forskjellene blitt litt større, men kun marginalt.

3.2 Prisutviklingen på merkevarer og alkohol mellom Norge og Sverige

3.2.1 Prisutvikling merkevarer

Høsten 2002 foretok vi en prisundersøkelse av merkevarer på et noe færre antall produkter enn det vi har denne gangen. Vi skal her sammenligne prisene fra 2002 med prisene fra 2003 på de varene som var med i begge undersøkelsene. Butikkene i Norge er identiske for begge år, mens butikkene i Sverige er ikke alle de samme. For eksempel har vi i år med Kungshamn i stedet for Göteborg. Dette kan ha betydning ettersom vi i 2002 hadde med en lavprisbutikk fra Göteborg som vi altså ikke har med denne gangen.

Tabell 3-3: Prisforskjeller merkevarer mat i okt 2002 og okt 2003. Norge =100

Samme varer i 2002 og 2003	LAND	N	2002		2003	
			NOK Gj.snitt	% Forskjell	NOK Gj.snitt	% Forskjell
Merkevarer mat						
Snickers 85 g Masterfood	Norge	10	9,07		10	8,25
	Sverige	5	6,84	-25	4	6,99
After Eight 400 g	Norge	6	52,73		2	55,85
	Sverige	7	34,51	-35	7	37,11
O'boy refill 1000 g	Norge	4	39,33		5	41,58
	Sverige	9	25,86	-34	7	28,46
Twinings, Earl Grey Tea, 25 poser konvolutt	Norge	10	16,86		10	17,22
	Sverige	8	13,29	-21	7	15,98
Lipton Yellow Label Tea 20 poser, konvolutt	Norge	10	9,21		10	8,90
	Sverige	9	9,46	3	8	10,38
Nescafe gull, fyldig aromatisk, 100 kopper, 200 g	Norge	10	58,35		8	52,71
	Sverige	9	46,35	-21	8	50,14
Nescafe gull, fyldig aromatisk, 50 kopper, 100 g	Norge	10	39,97		10	39,05
	Sverige	6	31,84	-20	4	34,63
Sun-Maid Californiske rosiner, 250 g pakke	Norge	6	10,97		6	9,83
	Sverige	5	8,65	-21	3	9,84
Pasta, Buitoni Eliche 500 g	Norge	2	11,9		2	14,90
	Sverige	4	7,79	-35	4	8,96
Uncle Ben's Chinese Sweet & Sour, 400 g glass	Norge	9	16,92		5	17,48
	Sverige	8	14,28	-16	7	15,60
Imsdal kildevann 1,5 l	Norge	10	12,29		9	12,51
	Sverige	4	10,49	-15	4	11,38
Prosentvis gjennomsnittlig prisforskjell				-22		-13

Tabell 3-4: Prisforskjeller merkevarer "non-food" i okt 2002 og okt 2003. Norge =100

Samme varer	LAND	2002			2003		
		N	NOK Gj.snitt	% Forskjell	N	NOK Gj.snitt	% Forskjell
Merkevarer "non-food"							
	Norge	10	17,71		10	18,62	
Colgate total 75 ml	Sverige	9	15,67	-12	8	18,20	-2
L'Oreal shampoo, Nutri - ceramide for tørt ska-det hår, 250 ml	Norge	10	32,47		9	28,14	
	Sverige	7	22,34	-31	4	25,22	-10
Wella shampoo with natural fruitessence, for normalt hår, 250 ml	Norge	10	28,57		8	28,00	
	Sverige	7	20,03	-30	8	24,14	-14
Dove Cream Wash Soap m pumpe 250 ml	Norge	10	28,75		10	28,20	
	Sverige	9	21,36	-26	7	25,09	-11
Gillette Barberblad 3, Mach, 8 pk	Norge	10	113,57		7	114,51	
	Sverige	6	102,92	-9	3	104,17	-9
Gillette, Regular barberskum, 200 ml (rød og hvit sprayboks)	Norge	10	27,30		8	28,18	
	Sverige	8	20,35	-25	8	24,80	-12
Always Ultra normal plus 14 stk	Norge	10	28,21		10	28,50	
	Sverige	9	22,19	-21	8	25,84	-9
Libresse invisible normal clip m vinger 3, 14 stk	Norge	10	28,51		10	29,25	
	Sverige	9	22,82	-20	7	22,70	-22
Friskies Adult Vitality kjøtt 4 kg (hundefor)	Norge	7	79,29		10	78,42	
	Sverige	7	57,91	-27	6	65,25	-17
Jordan tannbørste Active tip	Norge	10	17,63		9	17,70	
	Sverige	8	12,65	-28	5	13,07	-22
Jordan tannbørste multi action	Norge	10	20,00		10	16,90	
	Sverige	9	16,69	-17	7	20,03	19
Prosentvis gjennomsnittlig prisforskjell				-22			-10

I 2002 var de gjennomsnittlige prisene på merkevarene både innen mat og "non-food" 22 prosent lavere i Sverige enn i Norge. I 2003 er den gjennomsnittlige prisforskjell for mat redusert til 13 prosent lavere og til 10 prosent for "non-food". Dette er en betydelig reduksjon i prisforskjellene og skyldes nok stort sett at kronen er svekket. Da vil varene for nordmenn som handler i Sverige bli dyrere. Men på den annen side er det jo slik at når kronen svekkes, skal importerte varer bli dyrere, og de fleste av disse varene er internasjonale merkevarer som importeres.

For å se nærmere på dette har vi sett på prisutviklingen i Norge og Sverige hver for seg. For Sverige har vi sett på prisutviklingen i NOK, altså hvordan prisutviklingen i Sverige har vært for nordmenn som handler der.

Tabell 3-5: Prisutvikling fra okt 2002 til okt 2003 for merkevarer mat. Norge NOK. 2002=100

Norge		N	Min NOK	Max NOK	Gj.snitt NOK	Prosentvis endring
Snickers 85 g Masterfood	2002	10	8,00	9,90	9,07	-9,0
	2003	10	7,00	10,00	8,25	
After Eight 400 g	2002	6	36,90	59,90	52,73	5,9
	2003	2	52,70	59,00	55,85	
O'boy refill 1000 g	2002	4	34,00	45,50	39,33	5,7
	2003	5	35,00	46,90	41,58	
Twinings, Earl Grey Tea, 25 poser konvolutt	2002	10	15,50	17,90	16,86	2,1
	2003	10	15,90	19,50	17,22	
Lipton Yellow Label Tea 20 poser, konvolutt	2002	10	8,00	10,00	9,21	-3,4
	2003	10	7,50	10,90	8,90	
Nescafe gull, fyldig aromatisk, 100 kopper, 200 g	2002	10	44,90	64,90	58,35	-9,7
	2003	8	49,90	59,90	52,71	
Nescafe gull, fyldig aromatisk, 50 kopper, 100 g	2002	10	37,70	44,50	39,97	-2,3
	2003	10	37,00	41,90	39,05	
Sun-Maid Californiske rosiner, 250 g pakke	2002	6	9,90	11,90	10,97	-10,4
	2003	6	8,90	11,70	9,83	
Pasta, Buitoni Eliche 500 g	2002	2	9,90	13,90	11,90	25,2
	2003	2	13,90	15,90	14,90	
Uncle Ben's Chinese Sweet & Sour, 400 g glass	2002	9	15,00	19,00	16,92	3,3
	2003	5	16,80	18,90	17,48	
Imsdal Kildrevann, 1,5 l	2002	10	11,00	13,50	12,29	1,8
	2003	9	10,00	14,90	12,51	
Prosentvis gjennomsnittlig endring						0,8

Tabell 3-6: Prisutvikling fra okt 2002 til okt 2003 for merkevarer "non-food". Norge NOK. 2003=100

Norge		N	Min NOK	Max NOK	Gj.snitt NOK	Prosentvis endring
Colgate total 75 ml	2002	10	14,90	19,90	17,71	5,1
	2003	10	17,00	19,90	18,62	
L'Oreal shampoo, Nutri - ceramide for tørt skadet hår, 250 ml	2002	10	28,00	35,90	32,47	-13,3
	2003	9	24,00	33,90	28,14	
Wella shampoo with natural fruitessence, for normalt hår 250 ml	2002	10	24,00	31,90	28,57	-2,0
	2003	8	25,00	29,90	28,00	
Dove Cream Wash Soap m pumpe 250 ml	2002	10	25,00	31,50	28,75	-1,9
	2003	10	25,00	31,90	28,20	
Gillette Barberblad 3, Mach, 8 pk	2002	10	99,00	125,00	113,57	0,8
	2003	7	104,00	122,50	114,51	
Gillette, Regular barberskum, 200 ml (rød og hvit sprayboks)	2002	10	22,90	29,90	27,30	3,2
	2003	8	22,90	29,90	28,18	
Always Ultra normal pluss 14 stk	2002	10	19,90	30,90	28,21	1,0
	2003	10	25,00	30,90	28,50	
Libresse invisible normal clip, 14 stk	2002	10	19,90	31,90	28,51	2,6
	2003	10	26,90	31,90	29,25	
Friskies Adult Vitality kjøtt 4 kg (hundefor)	2002	7	74,00	84,90	79,29	-1,1
	2003	10	59,90	89,90	78,42	
Jordan tannbørste, Active tip medium	2002	10	15,90	20,00	17,63	0,5
	2003	9	16,00	20,00	17,71	
Jordan tannbørste, multi action, soft/medium	2002	10	18,90	21,90	20,00	-15,5
	2003	10	14,90	20,90	16,90	
Prosentvis gjennomsnittlig endring						-1,9

Det er flere av disse produktene som gjennomsnittlig har fått reduserte priser, som Snickers, Lipton te, kaffe og rosiner på matsiden. L'Oreal shampoo og Jordan tannbørste multi action har det også blitt lavere gjennomsnittspriser på. Kun Pasta Buitoni Eliche har økt med 25 prosent, men her er det få noteringer. Alt i alt har prisene på merkevarer mat bare gått opp med 0,8 prosent, mens merkevarer "non-food" har gått ned med 2 prosent. Både kaffe og teprisene har i samme periode økt i konsumprisindeksen (www.ssb.no). Fra oktober 2002 til oktober 2003 gikk teprisene opp med 1,9 prosent og kaffeprisene gikk opp med 3,3 prosent. Konsumprisindeksen for mat og alkoholfri drikke gikk i samme periode opp med 3,9 prosent, mens den totale konsumprisindeks økte med 1,6 prosent. Det ser derfor ikke ut som om kronens svekkelse (i forhold til SEK) har ført til økte priser på disse merkevarene, med noen unntak.

For nordmenn som handler i Sverige har prisene gått opp, noe som skyldes valutakursutviklingen.

Tabell 3-7: Prisforskjeller merkevarer mat i okt 2002 og okt 2003. Sverige NOK. (Kurs 2002: 0,81015, 2003: 0,9138). 2002=100.

Sverige		N	Min NOK	Max NOK	Gj.snitt NOK	Pro- sentvis endring
Snickers 85 g Masterfood	2002	5	5,63	7,25	6,84	2,2
	2003	4	6,31	8,13	6,99	
After Eight 400 g	2002	7	24,22	40,43	34,51	7,5
	2003	7	27,32	42,86	37,11	
O'boy refill 1000 g	2002	9	20,21	32,32	25,86	10,1
	2003	7	24,58	31,89	28,46	
Twinings, Earl Grey Tea, 25 poser konvolutt	2002	8	11,30	14,50	13,29	20,2
	2003	7	14,44	17,27	15,98	
Lipton Yellow Label Tea 20 poser, konvolutt	2002	9	7,90	11,75	9,46	9,7
	2003	8	9,05	13,71	10,38	
Nescafe gull, fyldig aromatisk, 100 kopper, 200 g	2002	9	42,86	52,66	46,35	8,2
	2003	8	45,60	53,82	50,14	
Nescafe gull, fyldig aromatisk, 50 kop- per, 100 g	2002	6	29,65	36,38	31,84	8,8
	2003	4	27,32	45,60	34,63	
Sun-Maid Californiske rosiner, 250 g pakke	2002	5	7,70	9,32	8,65	13,8
	2003	3	9,05	10,51	9,84	
Pasta, Buitoni Eliche 500 g	2002	4	7,37	8,06	7,79	15,0
	2003	4	8,68	9,05	8,96	
Uncle Bens kinesisk sweet & sour, 400 g glass	2002	8	11,33	16,93	14,28	9,2
	2003	7	12,77	18,18	15,60	
Imsdal Kildrevann	2002	4	9,32	12,07	10,49	8,5
	2003	4	10,87	12,34	11,38	
Prosentvis gjennomsnittlig endring						10,3

Tabell 3-8: Prisforskjeller merkevarer "non-food" i okt 2002 og okt 2003. Sverige NOK. (Kurs 2002: 0,81015, 2003: 0,9138). 2002=100

Sverige		N	Min NOK	Max NOK	Gj.snitt NOK	Prosentvis endring
Colgate total 75 ml	2002	9	14,18	17,74	15,67	
	2003	8	16,36	20,01	18,20	16,1
L'oreal shampoo, Nutri - ceramide for tørt skadet hår, 250 ml	2002	7	20,17	26,65	22,34	
	2003	4	23,48	26,41	25,22	12,9
Wella shampoo with natural fruitessence, for normalt hår 250	2002	7	18,39	22,60	20,03	
	2003	8	20,97	27,32	24,14	20,5
Dove Cream Wash Soap m pumpe 250 ml	2002	9	17,66	26,65	21,36	
	2003	7	21,66	30,06	25,09	17,5
Gillette Barberblad 3, Mach, 8 pk	2002	6	93,17	112,61	102,94	
	2003	3	90,47	113,31	104,17	1,2
Gillette, Regular barberskum, 200 ml (rød og hvit sprayboks)	2002	8	13,76	25,84	20,35	
	2003	8	19,83	29,15	24,80	21,9
Always Ultra normal pluss 14 stk	2002	9	16,93	25,84	22,19	
	2003	8	22,75	27,32	25,84	16,4
Libresse invisible normal clip, 14 stk	2002	9	19,85	25,84	22,82	
	2003	7	21,84	25,50	22,70	-0,5
Friskies Adult Vitality kjøtt 4 kg (hundefor)	2002	7	50,23	64,00	57,91	
	2003	6	62,05	76,76	65,25	12,7
Jordan tannbørste, Active tip medium	2002	8	11,14	14,50	12,65	
	2003	5	12,70	14,62	13,74	8,6
Jordan tannbørste, multi action, soft/medium	2002	9	14,79	19,36	16,69	
	2003	7	17,27	22,75	20,03	20,0
Prosentvis gjennomsnittlig endring						13,4

For nordmenn som handler i Sverige har prisene gått opp med 10 prosent på merkevarer mat og 13 prosent på merkevarer "non-food". Dette er noenlunde i samsvar med valutautviklingen av NOK i forhold til SEK.

Prisene i svenske kroner i Sverige er vist i vedlegg 1.

3.2.2 Prisutvikling på alkoholvarer mellom Norge og Sverige

Gjennomsnittlig prisforskjell for disse utvalgte brennevinsproduktene var i mars 2004 12 prosent lavere i Sverige enn i Norge. For vinproduktene var gjennomsnittlig prisforskjell 31 prosent. Valutakursen er beregnet som et gjennomsnitt fra 1. mars til 8. mars, 94,04 NOK for 100 SEK.

Tabell 3-9: Prisforskjeller på enkelte brennevin- og vinprodukter mars 2004. Prosent

		Størrelse	Norge NOK	Sverige SEK	Sverige NOK	Prosent lavere i S enn i N
mar.04						
Vodka	Finlandia 70cl	70 cl	249,00	228,00	214,48	-14
	Absolut Vodka Svensk 70 cl	70 cl	252,00	230,00	216,36	-14
	Smirnoff USA 70 cl	70 cl	245,90	224,00	210,72	-14
Genever*	Bokma Oude Friesche 38%	70 cl N/50 cl S	245,00	222,60	209,40	-15
Akevitt	Løitens Export 50 cl	50 cl	194,50	179,00	168,39	-13
	Aalborg Taffel Akvavit DK 70 cl	70 cl	262,00	229,00	215,42	-18
Whisky	Johnny Walker Red Label GBR	70 cl	289,90	269,00	253,05	-13
	Chivas Regal 70 cl	70 cl	376,00	359,00	337,71	-10
Cocnac	Martell VS***F 70 cl	70 cl	343,00	329,00	309,49	-10
	Renault Carte Noire Extra F 70 cl	70 cl	443,00	459,00	431,78	-3
	Gjennomsnitt brennevin					-12
Hvitvin	Blue Nun 2001 Tyskland 8,5%	75 cl	69,90	49,00	46,09	-34
	Rhine Lady Liebfraumilch 8,5% Tyskland	75 cl	67,30	46,00	43,27	-36
	Sunrise Chardonnay 13% Chile	75 cl	89,90	60,00	56,44	-37
	Jacob's Creek Chardonnay Australia 13%	75 cl	96,00	69,00	64,91	-32
	Lurton Sauvignon de Bordeaux 2001 12,5% Fra	75 cl	97,00	79,00	74,32	-23
	Brocard Montmains Chablis Premier Cru 1999 13% F	75 cl	199,90	169,00	158,98	-20
	Hvitvin gj.snitt					-31
Rødvin	Gato Negro Cabernet Savignon Chile	75 cl	77,00	57,00	53,62	-30
	Gato Negro Cabernet Savignon Chile	300 cl	293,00	179,00	168,39	-43
	Jacob's Creek Shiraz Cabernet 2000 Australia	75 cl	94,00	69,00	64,91	-31
	Periquita 1999 Portugal	75 cl	89,90	59,00	55,50	-38
	Le Cardinal Frankrike	75 cl	89,90	69,00	64,91	-28
	Faustino I Gran Reserva 1999 Spania	75 cl	167,00	149,00	140,16	-16
	Santa Rita 120 Merlot 2000 Chile	75 cl	97,80	73,00	68,67	-30
	Rødvin gj.snitt					-31
Sterkvin	Bristol Cream söt	37,5 cl	80,50	58,00	54,56	-32
	Dry sack halvtørr	75 cl	119,40	85,00	79,96	-33
	Sterkvin gj.snitt					-33
	Gjennomsnitt vin					-31
	Gjennomsnitt av samtlige alkoholtyper - både vin og brennevin					-23

*Regnet om fra 50 cl i Sverige til 70 cl

Tabell 3-10: Prosentvise forskjeller mellom Norge og Sverige – prosent lavere i Sverige enn i Norge, og oversikt over valutautviklingen og alkoholavgiftene i Norge.

	Oktober 2002 (Lavik 2003a)	August 2003 (Lavik 2003b)	Mars 2004
Brennevin (8)	-26%	-13%	-12%
Vin (5)	-42%	-37%	-35%
Gj.snitt (13)	-32%	-22%	-21%
Valutakurs NOK for 100 SEK	NOK 81,015	NOK 89,98	NOK 94,04
Alkoholavgifter Norge	2002	2003	2004
Brennevin (over 22 vol.prosent – pr volumprosent og liter)	kr 7,04	kr 5,44	kr 5,54
Vin (fra 4,75 til og med 22 vol.prst – pr volumprosent og liter)	kr 3,65	kr 3,55	kr 3,61

Kilder: Lavik 2003b og www.odin.dep.no/fin/skatter_avgifter

Det er ulikt antall produkter som er prisregisterd de ulike årene, derfor er prosentene for mars 2004 i tabellen over litt forskjellig fra tabell 3.9. I tabellen over er det de samme produkter som er sammenlignet over tid. Utvalget av produktene er gjort ut fra at vi har funnet de samme varene hos Vinmonopolet i Norge og Systembolaget i Sverige.

Prisforskjellene er blitt mindre, spesielt fra 2002 til 2003, noe som skyldes både avgiftsreduksjonen i Norge og valutautviklingen der den norske kronen er svekket i forhold til den svenske kronen. Fra 2003 til 2004 er forskjellene mellom Norge og Sverige ytterlig redusert, men noe mindre enn mellom 2002 og 2003. Siden alkoholavgiftene i Norge økte fra 2003 til 2004, skyldes den reduserte prisforskjellen mellom Norge og Sverige ytterligere svekking av den norske kronen.

3.3 Prisspredning i Norge og Sverige

Det er ikke bare gjennomsnittspriser som er interessant, det kan også være viktig å presentere hvordan forskjellene er innen hvert land. Store prisforskjeller i et land kan også gi besparelser for forbrukere som ønsker å søke i markedet.

En måte å måle prisvariasjoner på, eller prisspredning, er å se på forskjell mellom laveste og høyeste pris. Vi har også her valgt å bruke høyeste pris som beregningsgrunnlag (=100) for å følge den samme logikken vi hele tiden har brukt; hvor mange prosent er minimumsprisen lavere enn maksimumsprisen (kolonne A for Norge og B for Sverige)? Alle tallene i kolonne A og B er negative, så når det i kolonne A står -30 etter Snickers 85 g, betyr det at laveste pris er 30 prosent lavere enn den høyeste prisen.

Kolonne A og B viser at det er stor prisspredning innen samme land. Det er like stor prisspredning i Sverige som i Norge. Det er gjennomsnittlig større prisforskjeller på disse merkevarene innen hvert av de to landene enn det er mellom dem¹⁷. Dette kan være interessant for nordmenn som handler i Sverige, selv om ikke alle disse varene er typiske grensehandelsvarer. Av 48 typiske grensehandelsvarer derimot, som vi samlet inn prisene på i 2002, hadde 10 av produktene høyere maksimumspriser i Sverige enn minimumspriser i Norge (Lavik 2003a). Sammenlignet vi de norske prisene med prisene i grenseområdet Strømstad/Svinesund (Strømstad kommune), var

¹⁷ Ved svært store prisvariasjoner kan enkelte varer være på tilbud, men som nevnt var det få varer vi fant på tilbud (After Eight var på tilbud i en butikk i Sverige, mens Friskies Adult Vitality var på tilbud i en butikk i Norge).

7 av maksimumsprisene i Sverige høyere enn minimumsprisene i Norge (vedlegg 2). Også andre prisundersøkelser i Norge viser stor prisspredning på samme produkt og store prisforskjeller mellom ulike dagligvarekjeder (Lavik, 2001). En undersøkelse fra Statistisk sentralbyrå fra 2001 viser samme mønster; spredningen i priser var betydelig i både Norge og Sverige (Bruksås et al 2001).

Kolonne C i de to neste tabellene viser forskjellen mellom laveste pris i Norge og høyeste i Sverige, med laveste pris i Norge som beregningsgrunnlag (=100). Det vil si at for Snickers 85 g der minimumsprisen i Norge er 7,00 NOK, mens maksimumsprisen i Sverige er 6,31 NOK prosenten er positiv, er Snickers 85 g 16 prosent høyere i Sverige enn i Norge. For After Eight 400 g derimot, er prosenttallet negativt, og viser at denne sjokoladen er 19 prosent lavere i Sverige enn i Norge, selv når vi sammenligner laveste pris i Norge med høyeste pris i Sverige.

Tabell 3-11: Merkevarer mat. Forskjell mellom høyeste og laveste pris i hhv Norge og Sverige kolonne A og B (høyeste=100), og forskjell mellom laveste pris i Norge og høyeste i Sverige kolonne C (laveste pris i Norge=100). NOK og prosent. Okt 2003

Merkevarer mat	LAND	N	Min NOK	Max NOK	A %lavere enn høyeste i N	B %lavere enn høyeste i S	C %lavere i S enn i N; laveste pris i Norge og høyeste i Sverige
Snickers 85 g Masterfood	Norge	10	7,00	10,00	-30		16
	Sverige	4	6,31	8,13		-22	
After Eight 400 g	Norge	2	52,70	59,00	-11		-19
	Sverige	7	27,32	42,86		-36	
O'boy refill 1000 g	Norge	5	35,00	46,90	-25		-9
	Sverige	7	24,58	31,89		-23	
Twinings, Earl Grey Tea, 25 poser konvolutt	Norge	10	15,90	19,50	-18		9
	Sverige	7	14,44	17,27		-16	
Lipton Yellow Label Tea 20 poser, konvolutt	Norge	10	7,50	10,90	-31		83
	Sverige	8	9,05	13,71		-34	
Nescafe gull, fyldig aromatisk, 100 kopper, 200 g	Norge	8	49,90	59,90	-17		8
	Sverige	8	45,60	53,82		-15	
Nescafe gull, fyldig aromatisk, 50 kopper, 100 g	Norge	10	37,00	41,90	-12		23
	Sverige	4	27,32	45,60		-40	
Sun-Maid Californiske rosiner, 250 g pakke	Norge	6	8,90	11,70	-24		18
	Sverige	3	9,05	10,51		-14	
Pasta, Buitoni Eliche 500 g	Norge	2	13,90	15,90	-13		-35
	Sverige	4	8,68	9,05		-4	
Uncle Bens kinesisk sweet & sour, 400 g glass	Norge	5	16,80	18,90	-11		8
	Sverige	7	12,77	18,18		-30	
Imsdal Kildrevann, 1,5 l	Norge	9	10,00	14,90	-33		23
	Sverige	4	10,87	12,34		-12	
Ballerina kjeks, 180 g	Norge	10	10,00	13,50	-26		9
	Sverige	7	9,96	10,87		-8	
Finn Crisp, 200 g	Norge	3	13,00	15,50	-16		-9
	Sverige	5	9,05	11,79		-23	
Bertolli Extra Virgin Olive Oil, 500 ml ("oval" flaske, grøn)	Norge	6	36,90	45,50	-19		-6
	Sverige	4	34,63	34,63		0	
Blue Dragon Oyster Sauce (østron sås), 150 ml	Norge	5	24,90	27,90	-11		-23
	Sverige	4	15,44	19,10		-19	
Spicy World Teriyaki Sauce, 370 g	Norge	4	27,90	28,90	-3		-12
	Sverige	2	24,58	24,58		0	
HP Sauce Original, 255 g	Norge	9	19,50	24,00	-19		34
	Sverige	6	18,92	26,04		-27	
Santa Maria Taco Tubs, 145 g	Norge	6	20,00	23,90	-16		-9
	Sverige	6	15,08	18,18		-17	
Pringles Original (potetgull), 200 g	Norge	8	15,00	19,90	-25		21
	Sverige	6	13,71	18,18		-25	
Nestle Lasagne i glass (babymat), brun etikette, 200 g/195 g	Norge	10	10,90	12,50	-13		-16
	Sverige	5	7,77	9,14		-15	
Gjennomsnittlig forskjell mellom laveste og høyeste pris	Norge				-19		
	Sverige					-19	
Gjennomsnittlig forskjell mellom laveste pris i Norge og høyeste i Sverige (Norge=100)							6

Tabell 3-12: Merkevarer "non-food". Forskjell mellom høyeste og laveste pris i hhv Norge og Sverige (høyeste=100) (kolonne A og B), og forskjell mellom laveste pris i Norge og høyeste i Sverige (laveste pris i Norge=100) (kolonne C). NOK og prosent. Okt 2003

Merkevarer "non-food"	LAND	N	Min NOK	Max NOK	A %lavere enn høyeste i N	B %lavere enn høyeste i S	C %lavere i S enn i N; laveste pris i Norge og høyeste i Sverige
Colgate total 75 ml	Norge	10	17,00	19,90	-15	-18	18
	Sverige	8	16,36	20,01			
L'Oréal shampoo, Nutri - ceramide for tørt skadet hår, 250 ml	Norge	9	24,00	33,90	-29	-11	10
	Sverige	4	23,48	26,41			
Wella shampoo for normalt hår with natural fruitessence, 250	Norge	8	25,00	29,90	-16	-23	9
	Sverige	8	20,97	27,32			
Natusan Kids Shampoo, 200 ml (gul flaske)	Norge	10	19,00	24,90	-24	-18	23
	Sverige	7	19,10	23,30			
Dove Cream Wash Soap m pumpe 250 ml	Norge	10	25,00	31,90	-22	-28	20
	Sverige	7	21,66	30,06			
Gillette Barberblad 3, Mach, 8 pk	Norge	7	104,00	122,50	-15	-20	9
	Sverige	3	90,47	113,31			
Gillette, regular barberskum, 200 ml (rød og hvit sprayboks)	Norge	8	22,90	29,90	-23	-32	27
	Sverige	8	19,83	29,15			
Gillette Venus Passion razor, (rosa, med 2 ekstrablader)	Norge	7	67,00	79,50	-16	-10	28
	Sverige	3	77,67	85,90			
Always Ultra normal pluss 14 stk	Norge	10	25,00	30,90	-19	-17	9
	Sverige	8	22,75	27,32			
Libresse invisible clip normal m vinger 3, 14 stk	Norge	10	26,90	31,90	-16	-14	-5
	Sverige	7	21,84	25,50			
Friskies Adult Vitality kjøtt 4 kg (hundefor)	Norge	10	59,90	89,90	-33	-19	28
	Sverige	6	62,05	76,76			
Jordan tannbørste, Active tip medium	Norge	9	16,00	20,00	-20	-13	-9
	Sverige	5	12,70	14,62			
Jordan tannbørste, Multi action, soft/medium	Norge	10	14,90	20,90	-29	-24	53
	Sverige	7	17,27	22,75			
Gjennomsnittlig forskjell mellom laveste og høyeste pris	Norge				-21	-19	
	Sverige						
Gjennomsnittlig forskjell mellom laveste pris i Norge og høyeste i Sverige (Norge=100)							17

Mangler Garnier Fructis Shampo pga ingen prisspredning i Norge, kun ett produkt

For forbrukere med valgmuligheter mellom ulike butikker, kan en derfor komme relativt lavt i pris dersom en søker aktivt i markedet (forutsatt at man ikke bruker for mye ressurser av tid og penger på det). Dette gjelder både i Norge og Sverige. For forbrukere kan det være viktig å bli informert om at prisspredningen er stor. Enkelte butikker kan selv sagt ha bestemte prisprofiler, som f.eks. lavprisbutikkene i Norge, men det kan også tenkes at det er systematiske prisforskjeller mellom ulike butikker i Sverige. Vi har imidlertid valgt ikke å offentliggjøre butikkenes prisprofil. Siden vareutval-

get offentliggjøres vil det for et forskningsinstitutt være noe betenklig å offentliggjøre vareutvalgets priser i den enkelte butikk, selv om det er det media gjør. Prisene i seg selv er jo offentlig informasjon. Nordmenn som reiser til Sverige for å handle tenker kanskje at de fleste varer er billigere der, og er muligens ikke klar over at det også er store prisforskjeller i for eksempel Strømstad kommune. Det kan derfor være interessant å sammenligne den høyeste prisen i Sverige med den laveste i Norge, ut fra en tanke om at ikke alle sjekker prisene like godt når man er på handletur til Strømstad by eller Svinesund (Strømstad kommune). Konstruksjon av den svenske "billigheten" kan eksemplifiseres av utsagn som "halve prisen" (Follo 2003). Når det er så mye billigere, og endatil større forskjeller enn "halve prisen" for enkelte varer, er det kanskje mindre relevant å sjekke prisforskjeller i for eksempel Svinesund/Strømstadområdet. Dersom prisforskjellene blir mindre mellom de to land, kan det imidlertid være relevant å informere forbrukerne om – hvis de ikke allerede vet det – at prisene varierer til dels ganske mye også på Svinesund/Strømstad. Det skulle vært interessant å vite i hvilken grad grensehandlerne kjenner til om der er prisforskjeller over grensen og i hvilken grad de sjekker prisene der selv. Dette har vi imidlertid ikke data om. Når man handler i Norge, er mange forbrukere opptatt av å sammenligne priser og handler der det er billig (Lavik 1999, Lavik 2001). Ett sted man vet at det er billig er i Sverige. Det kan tenkes at forbrukernes reise til Sverige i seg selv oppfattes som en prisbevisst handling og at man ikke trenger søke ytterligere informasjon om prisene også der.

Det er kolonne C som altså viser prisforskjeller som kan være relevant for de "mindre prisbevisste" som handler i Sverige, sammenlignet med de prisbevisste som handler i Norge. Av de 20 merkevareproduktene innen mat, er det 9 produkter som også da har lavere pris i Sverige enn i Norge (høyeste i Sverige og laveste i Norge), mens 11 produkter har høyere pris i Sverige enn den laveste i Norge. Den gjennomsnittlige prisforskjell er derimot 6 prosent for merkevarer mat, dvs at gjennomsnittlig er prisen 6 prosent høyere i Sverige enn i Norge med denne sammenligningsmåten. Av de 13 merkevarene innen "non-food" er det kun to produkter med lavere pris i Sverige enn i Norge når vi sammenligner maksimums-prisen i Sverige med minimums-prisen i Norge. Gjennomsnittlig er disse "non-food" produktene 17 prosent dyrere i Sverige enn i Norge ved maksimums i Sverige og minimumspris i Norge.

3.4 Prisspredning – grensehandelsperspektiv

3.4.1 Prisspredning og prisforskjeller mellom Norge og Strømstad kommune

Det er noen prisforskjeller på merkevarene mellom Strømstad og Kungshamn/internettbutikk i 2003, men det er ingen systematikk. Noen ganger er de dyrere ved grensen og andre ganger er de billigere (se vedlegg 3). Det var samme tendens vi fant i 2002, da var det også svært få prisforskjeller mellom Strømstad og Göteborg (Dulsrød og Lavik 2003).

Vi kan se dette i et grensehandelsperspektiv og sammenligne priser i Norge og Stømstad kommune (Strømstad by og Svinesund/Nordby). Strømstad kommune er det mest typiske grensehandelsområde som nordmenn reiser til. For å få et mer utfyllende bilde har vi tatt med en del typiske grensehandelsprodukter vi registrerte priser på i 2002 (Lavik 2003a). Se også vedlegg 4.

Merk her at prisene i Sverige i dette avsnittet gjelder for Strømstad kommune, dvs at både Svinesund og Nordby er inkludert i tillegg til Strømstad by.

Tabell 3-13: Norge og Strømstad kommune: Gjennomsnittlig prosentvis prisforskjell (A), pris- spredning prosent (B og C), og prosentvis forskjell mellom høyeste pris i Strømstad kommune og laveste i Norge. Merkevarer okt 2003, grensehandelsvarer okt 2002 og fremskrevet til okt 2003 og febr/mars 2004. Prosent (mer detaljert tabeller i vedlegg 2, 4, 5og 6)

	A Prosent gjennomsnittlig lavere pris i Strømstad kommune enn Norge			B Norge: Laveste pris i prosent av høyeste pris	C Strømstad kommune: Laveste pris i prosent av høyeste pris	D Maksimumspris i Strømstad kommune i prosent av minimumspris i Norge (Norge=100)		
	okt 2002	okt 2003	febr/mars 2004	2002-2004	2002-2004	okt 2002	okt 2003	febr/mars 2004
Merkevarer mat (17 produkter ¹⁸) 2003	-17			-20	-15	2		
Merkevarer "non-food" (13 produkter ¹⁹) 2003	-7			-21	-17	17		
Gjennomsnitt merkevarer 2003	-13			-20	-16	8		
Grensehandelsvarer:	okt 2002	okt 2003	febr/mars 2004	2002-2004	2002-2004	okt 2002	okt 2003	febr/mars 2004
Storfekjøtt (5 produkter) 2002	-48	-44	-43	-33	-37	-18	-11	-9
Svin (5 produkter) 2002	-49	-45	-44	-32	-27	-17	-10	-8
Bearbeidet kjøtt (9 produkter) 2002	-54	-50	-49	-40	-37	-21	-14	-13
Fjørfe (6 produkter) 2002	-64	-61	-60	-50	-25	-36	-31	-30
Meieriprodukter (13 produkter) 2002	-30	-22	-20	-20	-22	-7	4	6
Andre varer (12 produkter) 2002	-55	-52	-50	-16	-17	-48	-45	-44
Gjennomsnitt grensehandelsvarer 2002 og 2003 (anslått)	-48	-44	-42	-29	-26	-25	-18	-17

Alkohol:	okt 2002	aug 2003	mars 2004 (samme utvalg som 2002 og 2003)	mars 2004 – utvidet utvalg)				
Brennevin (8)	-26	-13	-12	-12 (10)				
Vin (5)	-42	-37	-35	-31 (15)				
Gjennomsnitt alkohol (13)	-32	-22	-21	-23 (25)				

Prisforskjeller på merkevarer mellom Norge og Strømstad kommune er gjengitt mer detaljert i vedlegg 2.

Prisspredningstallene som er skravert med grått er rimeligvis de samme i 2002, 2003 og 2004, da prisene fra 2002 er endret med samme faktor innen hvert land (prisøkning i Norge og prisøkning og valutaendring i Sverige)

Først og fremst ser vi at prisene på grensehandelsproduktene i gjennomsnitt er mye lavere i Strømstad kommune enn i Norge. Merkevarer mat er i gjennomsnitt 17 prosent billigere i Strømstad kommune enn i Norge, mens merkevarer "non-food" er

¹⁸ Det var opprinnelige 20 produkter merkevarer mat, men 3 er ekskludert pga for få prisregistreringer ved prisspredning

¹⁹ Det var opprinnelig 14 produkter merkevarer "non-food", men 1 er ekskludert pga for få prisregistreringer ved prisspredning i

bare 7 prosent billigere (Kolonne A). Når vi ser på prisspredningen derimot, er den betydelig både i Norge og Sverige (kolonne B og C). Prosentene leses som følger: for merkevarer mat i kolonne B står minus 20. Det betyr at i gjennomsnitt er de laveste prisene på hvert produkt i Norge 20 prosent lavere enn de høyeste prisene, eller at laveste pris er 80 prosent av den høyeste. Prisspredningen er derimot noe mindre for merkevarer, meierivarer og andre varer enn for kjøttvarene. Det er interessant at prisspredningen i Strømstad kommune er like stor som i Norge.

Prisene på grensehandelsvarene ble samlet inn i oktober-november i 2002. Da var den norske kronen svært sterkt, ca 81 NOK for 100 SEK. I oktober-november 2003 var den NOK ca 91 for 100 SEK og ca 94 i mars 2004. I tillegg har det dette året vært visse prisendringer både i Norge og Sverige. Vi har fremskrevet prisene fra 2002 til 2003 og 2004 ved å ta hensyn til prisendringer både i Norge og Sverige, samt at ny valuta er beregnet for de svenske prisene (hele tabellen i vedlegg 5).

I oktober 2003 er de gjennomsnittlige prisene 44 prosent lavere i Strømstad kommune enn i Norge, og i febr/mars 2004 var de 42 prosent lavere. Selv om den norske kronen er vesentlig svekket, blir ikke prisforskjellene tilsvarende mindre pga høyere prisstigning i Norge enn i Sverige. Når vi derimot ser på høyeste pris i Strømstad kommune og laveste i Norge, blir nå gjennomsnittlig prisforskjell redusert til 17 prosents forskjell for grensehandelsprodukter i 2004. Dette er heller ikke et lite tall, men er betydelig mindre enn når vi sammenligner gjennomsnittsprisene. Og som nevnt, det er interessant at prisspredningen er så pass stor i Strømstad kommune. For grensehandlerne kan det derfor være ytterligere "besparelser" ved også å være prisbevisst på den svenske siden av grensen, noe en ny undersøkelse viser at de ikke er (Lavik 2004).

3.4.2 Prisbevisst i Norge og ikke-prisbevisst grensehandler

Vi kan gjøre et regneeksperiment med hva en tilfeldig valgt handlekurv kostet i gjennomsnitt i 2002 og 2003 med de forutsetningene som tidligere er angitt (nye valutakurser og prisstigning i begge land – Vedlegg 6). "Kurven" består av indrefilé økse og svin, gräddost, egg, te, Coca Cola bokser, Prince Mild. Vi har regnet ut evt "besparelser" ved at to personer reiser fra Oslo til Strømstad med bil, og har anslått reiseutgiftene til kr 400,-.

Tabell 3-14: Pris på et tilfeldig valgt innkjøp av to personer fra Oslo med bil. Gjennomsnittspriser og høyeste i Stømstad kommune og laveste i Norge, okt 2002 og okt 2003. NOK og prosent

Gjennomsnittspris	2002			2003		
	Sverige NOK	Norge NOK	"Besparelse" NOK og pro- sent	Sverige NOK	Norge NOK	"Besparelse" NOK og pro- sent
Sum	2146	4185	2038	2438	4317	1879
Minus reisetug			400			400
= "Besparelse"			1638			1479
Prosent lavere i Strømstad kommune enn i Norge			-39%			-34%
Laveste pris i Oslo, høyeste i Strømstad kommune	2002			2003		
Sum	2452	3730	1278	2782	3848	1066
Minus reiseutg			400			400
= "Besparelse"			878			666
Prosent lavere i Strømstad kommune enn i Norge			-24 %			-17 %

Basert på gjennomsnittspris var "besparelsen" i 2002 NOK 1638, eller 39 prosent. Dette er et betydelig beløp som i 2003 ble redusert til NOK 1479, fortsatt en betydelig "besparelse". "Besparelsen" i 2003 blir imidlertid betraktelig mindre dersom vi sammenligner høyeste pris i Strømstad med laveste i Oslo. Da er den på NOK 666, eller en "besparelse" på 17 prosent for disse to personene. Pr person er det altså litt over 300 kroner å "spare" på denne turen. Så kan man selvsagt diskutere om dette er verd tiden det tar, det er ca 25 mil å kjøre totalt, noe som fort tar hele dagen. Forutsetningen for denne siste beregningen er altså en lite prisbevisst grensehandler sett i forhold til en prisbevisst "hjemmehandler". En begrunnelse kan selvsagt være at man tar det som en tur.

3.4.3 Prisspredning i Strømstad kommune

Strømstad kommune er et typisk handlested for nordmenn. Strømstad kommune består blant annet av Svinesund på svensk side av grensen, Nordby og Strømstad by. Det er tidligere funnet betydelig prisspredning mellom grense²⁰ og ikke-grense i Sverige (Bruksås 2001). Ikke-grensen var i denne undersøkelsen i gjennomsnitt 12 prosent dyrere enn grensen.

Tabell 3-15: Prisspredning i Strømstad kommune, Svinesund 1 er referansebutikk. Prosentandel produkter som dyrere, lik eller billigere enn Svinesund 1.

	Prosent produkter som er dyrere enn Svinesund 1	Prosent produkter som er lik Svinesund 1	Prosent produkter som er billigere enn Svinesund 1	Sum (antall produkter sammenlignet i parentes)
Grensehandelsvarer 2002				
Svinesund 2	35	15	50	100 (40)
Svinesund 3	40	17	43	100 (42)
Strømstad by 1	68	5	27	100 (41)
Strømstad by 2	68	5	27	100 (41)
Merkevarer 2002				
Svinesund 2	69	13	19	100 (16)
Svinesund 3	65	6	29	100 (17)
Strømstad by 1	71	0	29	100 (14)
Strømstad by 2	88	0	12	100 (17)
Merkevarer 2003				
Svinesund 2	77	8	15	100 (13)
Svinesund 3	76	5	19	100 (21)
Strømstad by 1	72	6	22	100 (18)
Strømstad by 2	74	9	17	100 (23)

²⁰ Grensen var her definert som Svinesund, Nordby, Tøcksfors, Charlottenberg, Storlien. Ikke-grense var Strømstad, Årjäng, Arvika, Åre, Järpen, Östersund

Tabell 3-16: Prosentvis forskjell mellom referansebutikken Svinesund 1 og de andre butikkene for sum "handlekurv" og gjennomsnittlig prosentvis forskjell av produktene.

	Sum Svinesund 1 SEK (ref.butikk) Kolonne A	Sum den andre butikken SEK Kolonne B	Prosentforskjell mellom kronesummen (SEK) (B-A)	Gjennomsnittlig prosentforskjell (B-A)	Antall produkter sammenlignet
Grensehandelsvarer					
Svinesund 2	1998,70	1919,60	-4%	-2%	40
Svinesund 3	2138,77	2091,56	-2%	3%	42
Strømstad by 1	2103,77	2148,94	2%	7%	41
Strømstad by 2	2089,97	2252,73	8%	16%	41
Merkevarer 2002					
Svinesund 2	523,55	561,70	7%	6%	16
Svinesund 3	578,10	598,70	4%	6%	17
Strømstad by 1	356,55	398,60	12%	13%	14
Strømstad by 2	575,65	656,30	14%	19%	17
Merkevarer 2003					
Svinesund 2	284,78	302,00	6%	9%	13
Svinesund 3	531,58	579,20	9%	14%	21
Strømstad by 1	455,88	494,30	8%	10%	18
Strømstad by 2	546,98	577,70	6%	8%	23

Svinesund inkluderer også Nordby

Svinesund 2 i 2003 er ikke den samme som Svinesund 2 i 2002.

Svinesund 1 er referansebutikk og er sammenlignet med alle de andre butikkene, angitt i første kolonne. Vi har beregnet prisspredningen på tre måter. Den første er angitt hvor stor andel varer som er dyrere, lik eller billigere enn referansebutikken (første tabellen over). Dette gjelder de varene som Svinesund 1 har felles med de øvrige butikkene. Med denne beregningsmåten ser vi at for grensehandelsvarer er for eksempel andelen varer for Svinesund 2 50 prosent billigere enn Svinesund 1, mens 35 prosent er dyrere enn Svinesund 1. For Svinesund 3 er 43 prosent av varene billigere enn i Svinesund 1. For begge Strømstadbutikkene er 27 prosent av varene billigere enn i Svinesund 1. For merkevarer er de fleste varene dyrere i alle de andre fire butikkene enn Svinesund 1.

Den andre beregningsmåten er å summere de varene som er felles med 'Svinesund 1' og hver av de andre butikkene, og regnet prosentforskjell mellom summene (samme vareutvalg). Den tredje beregningsmåten er å beregne prosentvis prisforskjell for hver enkelt vare mellom 'Svinesund 1' og de andre butikkene. Av disse prosentvise enkeltforskjellene er det beregnet et gjennomsnitt av disse igjen. Ved forskjell i summene er 'Svinesund 2' 4 prosent billigere enn 'Svinesund 1', mens 'Strømstad by 2' er 8 prosent dyrere enn 'Svinesund 1' når det gjelder grensehandelsvarer. For merkevarer er alle butikkene dyrere enn 'Strømstad 1'. Det er viss tendens til at butikkene i Strømstad er dyrere enn butikkene i Svinesund, spesielt for merkevarer i 2002. Stort sett samme tendens viser seg når vi ser på de gjennomsnittlige prosentvise prisforskjellene beregnet for hvert produkt. Med denne beregningsmåten er imidlertid forskjellene noe større. Dette betyr at når prisforskjellene blir større ved å ta den prosentvise forskjellen for hvert produkt, sammenlignet med prosentforskjell med summen av en "handlekurv" i sammenligning av to og to butikker, er det relativt sett større forskjell mellom produkter som har lav pris enn produkter som er høyt priset, så kronemessig vil dette slå mindre ut i en handlekurv.

Det er altså visse forskjeller innen Strømstad kommune med noe høyere priser i Strømstad by enn på selve Svinesund. For merkevarer både 2003 var samtlige bu-

tikker dyrere enn Svinesund 1. Den største prisspredningen i Strømstad kommune var på merkevarer i 2002 der de prosentvise gjennomsnittsforskjellene var 19 prosent høyere i Strømstad 2 enn i Svinesund 1. Tilsvarende forskjell var for merkevarer mindre i 2003.

Som en konklusjon på prisspredning kan vi si at det er noe større prisspredning mellom produkter enn det er mellom butikker når vi ser på gjennomsnittlige prisforskjeller. Det er også visse forskjeller mellom grensen (Svinesund og Nordby) og Strømstad by der Svinesund kommer ut noe lavere.

Litteratur

- Bruksås, Nina, Ketil Myren og Lars H. Svennebye: *Grensehandelen med Sverige og Danmark. Sammenligning av priser på grensen og i Oslo 2001*. Rapporter 2001/28. Statistisk sentralbyrå 2001
- Konkurrensverket: *Dagligvaruhandeln. Struktur, ägerform och relation till leverantörer*. Konkurrensverkets rapportserie 2002:6
- Dulsrød, Arne og Randi Lavik: *Sammenligning av priser mellom Norge og Sverige på enkelte merkevarer*. Prosjektnotat nr 1. Statens institutt for forbruksforskning 2003
- Follo, Gro: *Grenselinje-landet – grensehandel mellom handel og tur*. Rapport nr 2/03 Norske senter for bygdeforskning. 2003
- Lavik, Randi: *Dagligvaretilgang i ulike regioner – utvikling 1980-2000*. Oppdragsrapport nr 5 – Statens institutt for forbruksforskning 2001a
- Lavik, Randi: *Sammenlignende prisundersøkelse. Enkelte dagligvarekjeder i Oslo*. Oppdragsrapport nr 21, Statens institutt for forbruksforskning 2001b
- Lavik, Randi: *Prisforskjeller og grensehandel mellom Norge og Sverige*. Oppdragsrapport nr 5. Statens institutt for forbruksforskning 2003a
- Lavik, Randi: *Prisutvikling etter merverdireformen – to år etter*. Notat. Statens institutt for forbruksforskning. August 2003b
- Lavik, Randi: *Grensehandlerne – annerledes enn andre?* Oppdragsrapport nr 3. Statens institutt for forbruksforskning. 2004
- Sørgård, Lars: *Vertikale relasjoner: finnes det enkle, konkurranspolitiske regler?* SNF Stiftelsen for samfunns- og næringlivsforskning – SNF-rapport 10/98

Vedlegg

Vedlegg 1

Sverige: Prisutvikling merkevarer 2002 til 2003

Sverige: Prisutvikling merkevarer mat i 2002 og 2003. 2002=100. SEK

Sverige svenske kroner		N	Min SEK	Max SEK	Gj.snitt SEK	Pro- sentvis endring
1 Snickers 85 g Masterfood	2002	5	6,95	8,95	8,44	-9,4
	2003	4	6,91	8,90	7,65	
2 After Eight 400 g	2002	7	29,90	49,90	42,60	-4,7
	2003	7	29,90	46,90	40,61	
3 O'boy refill 1000 g	2002	9	24,95	39,89	31,92	-2,4
	2003	7	26,90	34,90	31,14	
4 Twinings, Earl Grey Tea, 25 poser konvolutt	2002	8	13,95	17,90	16,40	6,6
	2003	7	15,80	18,90	17,49	
5 Lipton Yellow Label Tea 20 poser, konvolutt	2002	9	9,75	14,50	11,68	-2,7
	2003	8	9,90	15,00	11,36	
6 Nescafe gull, fyldig aromatisk, 100 kopper, 200 g	2002	9	52,90	52,66	57,21	-4,1
	2003	8	49,90	58,90	54,87	
7 Nescafe gull, fyldig aromatisk, 50 kopper, 100 g	2002	6	36,60	44,91	39,30	-3,6
	2003	4	29,90	49,90	37,90	
8 Sun-Maid Californiske rosiner, 250 g pakke	2002	5	9,50	11,50	10,68	0,9
	2003	3	9,90	11,50	10,77	
9 Pasta, Buitoni Eliche 500 g	2002	4	9,10	9,95	9,62	2,0
	2003	4	9,50	9,90	9,81	
10 Uncle Ben's Chinese Sweet & Sour, 400 g glass	2002	8	13,99	20,90	17,63	-3,1
	2003	7	13,97	19,89	17,07	
11 Imsdal Kildevann, 1,5 l	2002	4	11,50	14,90	12,95	-3,8
	2003	4	11,90	13,50	12,45	
Prosentvis gjennomsnittlig endring						-2,2

Sverige: Prisutvikling merkevarer "non-food" i 2002 og 2003. 2002=100. SEK

Sverige svenske kroner	N	Min SEK	Max SEK	Gj.snitt SEK	Pro- sentvis endring
1 Colgate total 75 ml	2002 9	17,50	21,90	19,34	
	2003 8	17,90	21,90	19,92	3,0
2 L'Oreal shampoo, Nutri - ceramide for tørt skadet hår, 250 ml	2002 7	24,90	32,90	27,58	
	2003 4	25,69	28,90	27,60	0,1
3 Wella shampoo for normalt hår with natural fruitessence, 250	2002 7	22,70	27,90	24,72	
	2003 8	22,95	29,90	26,42	6,8
6 Dove Cream Wash Soap m pumpe 250 ml	2002 9	21,80	32,90	26,37	
	2003 7	23,70	32,90	27,46	4,1
7 Gillette Barberblad 3, Mach, 8 pk	2002 6	115,00	139,00	127,06	
	2003 3	99,00	124,00	114,00	-10,3
8 Gillette, regular barberskum, 200 ml (rød og hvit sprayboks)	2002 8	16,98	31,90	25,12	
	2003 8	21,70	31,90	27,14	8,0
10 Always Ultra normal pluss 14 stk	2002 9	20,90	31,90	27,39	
	2003 8	24,90	29,90	28,28	3,2
11 Libresse invisible clip normal, 14 stk	2002 9	24,50	31,90	28,17	
	2003 7	23,90	27,91	24,84	-11,8
12 Friskies Adult Vitality kjøtt 4 kg (hundefor)	2002 7	62,00	79,00	71,48	
	2003 6	67,90	84,00	71,41	-0,1
13 Jordan tannbørste, Active tip medium	2002 8	13,75	17,90	15,61	
	2003 5	13,90	16,00	15,04	-3,7
14 Jordan tannbørste, multi action, soft/medium	2002 9	18,26	23,90	20,60	
	2003 7	18,90	24,90	21,92	6,4
Prosentvis gjennomsnittlig endring					0,5

Vedlegg 2**Prisspredning i Norge og Strømstad kommune**

Forskjell mellom laveste og høyeste pris på merkevarer mat i Norge og Strømstad kommune (Sverige), høyeste=100 (kolonne A og B), og forskjell mellom høyeste pris i Sverige og laves-te pris i Norge, laveste pris i Norge=100 (kolonne C), prosent lavere i Sverige enn i Norge (kolonne D)

Mat	LAND	N	Min NOK	Max NOK	Gj.sn. NOK	A Diff N	B Diff S	C Diff lav N høy S	D Diff gj.sn N og gj.sn S
1 Snickers 85 g Masterfood	Norge	10	7,00	10,00	8,25	-30	0	-10	-23
	Strømstad	2	6,31	6,31	6,31				
2 After Eight 400 g	Norge	2	52,70	59,00	55,85	-11	-36	-19	-37
	Strømstad	4	27,32	42,86	35,32				
3 O'boy refill 1000 g	Norge	5	35,00	46,90	41,58	-25	-15	-9	-29
	Strømstad	5	26,96	31,89	29,46				
4 Twinings, Earl Grey Tea, 25 pos- ser konvolutt	Norge	10	15,90	19,50	17,22	-18	-16	9	-10
	Strømstad	4	14,44	17,27	15,42				
5 Lipton Yellow Label Tea 20 pos- ser, konvolutt	Norge	10	7,50	10,90	8,90	-31	-34	83	20
	Strømstad	5	9,05	13,71	10,64				
6 Nescafe gull, fyldig aromatisk, 100 kopper, 200 g	Norge	8	49,90	59,90	52,71	-17	-13	5	-6
	Strømstad	5	45,60	52,54	49,38				
7 Nescafe gull, fyldig aromatisk, 50 kopper, 100 g	Norge	10	37,00	41,90	39,05	-12	-19	-9	-22
	Strømstad	2	27,32	33,72	30,52				
9 Pasta, Boitoni Eliche 500 g	Norge	2	13,90	15,90	14,90	-13	0	-35	-39
	Strømstad	2	9,05	9,05	9,05				
10 Uncle Bens kinesisk sweet & sour, 400 g glass	Norge	5	16,80	18,90	17,48	-11	-30	8	-15
	Strømstad	5	12,77	18,18	14,93				
11 Imsdal Kildrevann (Norge), 1,5 liter	Norge	9	10,00	14,90	12,51	-33	-12	23	-9
	Strømstad	3	10,87	12,34	11,36				
12 Ballerina kjeks, 180 g	Norge	10	10,00	13,50	12,20	-26	-8	9	-13
	Strømstad	4	9,96	10,87	10,65				
13 Finn Crisp, 200 g	Norge	3	13,00	15,50	14,13	-16	-9	-23	-33
	Strømstad	2	9,05	9,96	9,50				
14 Bertolli Extra Virgin Olive Oil, 500 ml ("oval" flaske, grønn	Norge	6	36,90	45,50	41,52	-19	0	-6	-17
	Strømstad	3	34,63	34,63	34,63				
17 HP Sauce Original, 255 g	Norge	9	19,50	24,00	21,70	-19	-20	21	-5
	Strømstad	3	18,92	23,67	20,59				
18 Santa Maria Taco Tubs, 145 g	Norge	6	20,00	23,90	21,55	-16	-17	-9	-22
	Strømstad	4	15,08	18,18	16,72				
19 Pringles Original (potetgull), 200 g	Norge	8	15,00	19,90	16,90	-25	-16	9	-8
	Strømstad	4	13,71	16,36	15,47				
20 Nestle Lasagne i glass (baby- mat), brun etikette, 200 g/195 g	Norge	10	10,90	12,50	11,57	-13	-13	-16	-25
	Strømstad	3	7,95	9,14	8,71				
Gjennomsnittlig forskjell mat						-20	-15	2	-17

Manglende produkter har ikke registreringer for prisspredning

Forskjell mellom laveste og høyeste pris på merkevarer "non-food" i Norge og Sverige, høyeste=100 (kolonne A og B), og forskjell mellom høyeste pris i Sverige og laveste pris i Norge, laveste pris i Norge=100 (kolonne C), prosent lavere i Sverige enn i Norge (kolonne D)

"Non-food"	LAND	N	Min NOK	Max NOK	Gj.sn. NOK	A Diff N	B Diff S	C Diff lav N høy S	D Diff gj.sn N og gj.sn S
1 Colgate total 75 ml	Norge	10	17,00	19,90	18,62	-15	-18	18	-2
	Strømstad	5	16,40	20,01	18,21				
2 L'Oreal shampoo, Nutri - ceramide for tørt skadet hår, 250 ml	Norge	9	24,00	33,90	28,14	-29	-11	10	-10
	Strømstad	4	23,48	26,41	25,22				
3 Wella shampoo for normalt hår with natural fruitessence, 250	Norge	8	25,00	29,90	28,00	-16	-23	9	-14
	Strømstad	5	20,97	27,32	24,06				
4 Natusan Kids Shampoo, 200 ml (gul flaske)	Norge	10	19,00	24,90	22,47	-24		23	-6
	Strømstad	4	19,10	23,30	21,22		-18		
6 Dove Cream Wash Soap m pumpe 250 ml	Norge	10	25,00	31,90	28,20	-22		20	-14
	Strømstad	4	21,66	30,06	24,33		-28		
7 Gillette Barberblad 3, Mach, 8 pk	Norge	7	104,00	122,50	114,51	-15		9	-3
	Strømstad	2	108,74	113,31	111,03		-4		
8 Gillette, regular barberskum, 200 ml (rød og hvit sprayboks)	Norge	8	22,90	29,90	28,18	-23		27	-14
	Strømstad	5	19,83	29,15	24,20		-32		
9 Gillette Venus Passion razor, (rosa, med 2 ekstrablader)	Norge	7	67,00	79,50	72,90	-16		28	15
	Strømstad	2	81,33	85,90	83,61		-5		
10 Always Ultra normal pluss 14 stk	Norge	10	25,00	30,90	28,50	-19		9	-7
	Strømstad	5	24,49	27,32	26,59		-10		
11 Libresse invisible clip normal, 14 stk	Norge	10	26,90	31,90	29,25	-16		-5	-22
	Strømstad	4	21,84	25,50	22,89		-14		
12 Friskies Adult Vitality kjøtt 4 kg (hundefor)	Norge	10	59,90	89,90	78,42	-33		28	-16
	Strømstad	4	62,05	76,76	66,23		-19		
13 Jordan tannbørste, Active tip medium	Norge	9	16,00	20,00	17,71	-20		-9	-24
	Strømstad	3	12,70	14,62	13,52		-13		
14 Jordan tannbørste, multi action, soft/medium	Norge	10	14,90	20,90	16,90	-29		53	19
	Strømstad	4	17,27	22,75	20,04		-24		
Gjennomsnittlig forskjell "non-food"						-21	-17	17	-7

Manglende produkter har ikke registreringer for prisspredning

Vedlegg 3

Sverige: prisforskjeller merkevarer mellom Strømstad kommune og Kungshamn/ Internettbutikk 2003

Prisforskjell merkevarer mat Strømstad kommune og Kungshamn/Internettbutikk i Sverige 2003. NOK. Strømstad kommune=100 (Sverige)

Sverige – merkevarer mat		N	Gj. sn. NOK	Prosentvis forskjell
1 Snickers 85 g Masterfood	Strømstad kommune	2	6,31	22
	Kungshamn/int.but	2	7,68	
2 After Eight 400 g	Strømstad kommune	4	35,32	12
	Kungshamn/int.but	3	39,51	
3 O'boy refill 1000 g	Strømstad kommune	5	29,46	-12
	Kungshamn/int.but	2	25,95	
4 Twinings, Earl Grey Tea, 25 poser konvolutt	Strømstad kommune	4	15,42	8
	Kungshamn/int.but	3	16,72	
5 Lipton Yellow Label Tea 20 poser, konvolutt	Strømstad kommune	5	10,64	-6
	Kungshamn/int.but	3	9,96	
6 Nescafe gull, fyldig aromatisk, 100 kopper, 200 g	Strømstad kommune	5	49,38	4
	Kungshamn/int.but	3	51,42	
7 Nescafe gull, fyldig aromatisk, 50 kopper, 100 g	Strømstad kommune	2	30,52	27
	Kungshamn/int.but	2	38,75	
8 Sun-Maid Californiske rosiner, 250 g pakke	Strømstad kommune	1	9,05	13
	Kungshamn/int.but	2	10,23	
9 Pasta, Buitoni Eliche 500 g	Strømstad kommune	2	9,05	-2
	Kungshamn/int.but	2	8,86	
10 Uncle Bens Chinese Sweet & Sour, 400 g glass	Strømstad kommune	5	14,93	16
	Kungshamn/int.but	2	17,27	
11 Imsdal Kildevann (Norge), 1,5 liter	Strømstad kommune	3	11,36	1
	Kungshamn/int.but	1	11,42	
12 Ballerina kjeks, 180 g	Strømstad kommune	4	10,65	-6
	Kungshamn/int.but	3	9,96	
13 Finn Crisp, 200 g	Strømstad kommune	2	9,50	16
	Kungshamn/int.but	3	11,06	
14 Bertolli Extra Virgin Olive Oil, 500 ml ("oval" flaske, grønn	Strømstad kommune	3	34,63	0
	Kungshamn/int.but	1	34,63	
15 Blue Dragon Oyster Sauce (östron sås), 150 ml	Strømstad kommune	1	15,44	14
	Kungshamn/int.but	3	17,58	
17 HP Sauce Original, 255 g	Strømstad kommune	3	20,59	18
	Kungshamn/int.but	3	24,34	
18 Santa Maria Taco Tubs, 145 g	Strømstad kommune	4	16,72	3
	Kungshamn/int.but	2	17,27	
19 Pringles Original (potetgull), 200 g	Strømstad kommune	4	15,47	15
	Kungshamn/int.but	2	17,73	
20 Nestle Lasagne i glass (babymat), brun etikette, 200 g/195 g	Strømstad kommune	3	8,71	-3
	Kungshamn/int.but	2	8,41	
Gjennomsnittlig forskjell merkevarer mat				7

Produkt nr 16, Spicy World Teriaki Suace 370 g mangler fordi prisregistreringer mangler på ett av stedene

Prisforskjell merkevarer "non-food" Strømstad kommune og Kungshamn/Internettbutikk i Sverige 2003. NOK. Strømstad kommune=100 (Sverige)

Sverige – merkevarer "non-food"		N	Gj.sn. NOK	Prosentvis forskjell
0 Melitta kaffefilter, 1x4, 100 st.	Strømstad kommune	4	16,36	-9
	Kungshamn/int.but	3	14,83	
1 Colgate total 75 ml	Strømstad kommune	5	18,21	0
	Kungshamn/int.but	3	18,18	
3 Wella shampoo with natural fruitessence, for normalt hår 250 ml	Strømstad kommune	5	24,06	1
	Kungshamn/int.but	3	24,28	
4 Natusan Kids Shampoo, 200 ml (gul flaske)	Strømstad kommune	4	21,22	4
	Kungshamn/int.but	3	22,02	
5 Garnier Fructis Color Resist Shampoo, 250 ml (lilla kjennefarge)	Strømstad kommune	4	25,40	11
	Kungshamn/int.but	2	28,24	
6 Dove Cream Wash Soap m pumpe 250 ml	Strømstad kommune	4	24,33	7
	Kungshamn/int.but	3	26,10	
7 Gillette Barberblad 3, Mach, 8 pk	Strømstad kommune	2	111,03	-19
	Kungshamn/int.but	1	90,47	
8 Gillette, Regular barberskum, 200 ml (rød og hvit sprayboks)	Strømstad kommune	5	24,20	7
	Kungshamn/int.but	3	25,80	
9 Gillette Venus Passion razor, (rosa, med 2 ekstrablader)	Strømstad kommune	2	83,61	-7
	Kungshamn/int.but	1	77,67	
10 Always Ultra normal pluss 14 stk	Strømstad kommune	5	26,59	-8
	Kungshamn/int.but	3	24,58	
11 Libresse invisible clip normal, 14 stk	Strømstad kommune	4	22,89	-2
	Kungshamn/int.but	3	22,45	
12 Friskies Adult Vitality kjøtt 4 kg (hundefor)	Strømstad kommune	4	66,23	-4
	Kungshamn/int.but	2	63,28	
13 Jordan tannbørste, Active tip medium	Strømstad kommune	3	13,52	4
	Kungshamn/int.but	2	14,07	
14 Jordan tannbørste, multi action, soft/medium	Strømstad kommune	4	20,04	0
	Kungshamn/int.but	3	20,01	
Gjennomsnittlig forskjell merkevarer "non-food"				-0,5

Produkt 2 L'oreal shampo Nutri-ceramide for tørt skadet hår. 250 ml gul flaske mangler, fordi prisregistering mangler på ett av stedene.

Vedlegg 4

Prisforskjeller og prisspredning på typiske grensehandelsvarer mellom Norge og Strømstad kommune (Strømstad by, Svinesund og Nordby) 2002

Prissammenligning typiske grensehandelsvarer 2002, og prisspredning NOK og prosent

2002 Storfekjøtt		N	Min NOK	Max NOK	Gjennomsnitt NOK	Norge = 100 %	Diff N %	Diff S %	Diff laveste i N og høyeste i S %
Indrefilétt	Norge	7	179,00	274,90	239,97	-33	-35		8
	Strømstad k	6	120,71	193,63	161,29		-38		
Oksestek	Norge	5	99,00	129,00	113,00	-54	-23		-35
	Strømstad k	6	40,10	64,41	52,42		-38		
Entrecote	Norge	9	89,90	179,00	148,59	-37	-50		25
	Strømstad k	7	64,41	112,61	93,63		-43		
Karbonadedeig	Norge	10	89,90	119,00	102,75	-64	-24		-52
	Strømstad k	8	30,38	42,86	37,49		-29		
Kjøttdeig	Norge	10	60,00	87,90	72,15	-54	-32		-35
	Strømstad k	6	24,22	39,29	32,97		-38		
Gj snitt: Strømstad k lavere enn i Norge storfe						-48			
Gjennomsnitt diff høyeste og laveste storfe							-33	-37	
Gjennomsnitt diff høyeste i S og laveste i N storfe									-18
2002 Svin		N	Min	Max	Gj. nitt	Norge=100	Diff N %	Diff S %	Diff laveste i N og høyeste i S %
Indrefilétt svin	Norge	7	159,00	189,00	173,29	-53	-16		-34
	Strømstad k	6	55,90	104,51	81,62		-47		
Svinekoteletter	Norge	10	59,00	79,90	68,11	-37	-26		-22
	Strømstad k	5	40,10	46,10	42,73		-13		
Nakkekoteletter	Norge	10	34,90	79,90	64,01	-49	-56		23
	Strømstad k	5	26,65	42,86	32,36		-38		
Skinkestek	Norge	6	59,90	99,90	78,58	-43	-40		-14
	Strømstad k	5	40,10	51,77	44,93		-23		
Ribbe	Norge	2	69,90	89,90	79,90	-63	-22		-54
	Strømstad k	5	27,95	32,32	29,38		-14		
Gj snitt: Strømstad k lavere enn i Norge svin						-49			
Gjennomsnitt diff høyeste og laveste svin							-32	-27	
Gjennomsnitt diff høyeste i S og laveste i N svin									-17

tabellen fortsetter neste side

tabellen fortsatt fra foregående side

2002 Bearbeidet kjøtt		N	Min	Max	Gj.snitt	Nor-ge=100	Diff %	N	Diff S %	Diff laveste i N og høyeste i S %
Roastbiff	Norge	10	229,00	299,90	268,17	-52	-24	-26	-38	
	Strømstad k	4	104,51	169,32	128,81					
Bacon hel	Norge	9	80,00	149,00	111,17	-62	-46	-39	-51	
	Strømstad k	6	23,90	48,53	42,40					
Bacon skiver	Norge	10	129,00	189,00	159,86	-65	-32	-47	-36	
	Strømstad k	9	44,15	68,86	55,95					
Falukorv	Norge	9	50,00	94,44	75,40	-67	-47	-44	-14	
	Strømstad k	5	24,20	28,25	25,22					
Wienerpølser	Norge	10	39,50	74,90	52,52	-14	-47	54	-37	
	Strømstad k	7	38,48	60,68	45,17					
Stekte karbonader	Norge	10	56,25	79,86	67,19	-43	-30	-19	-25	
	Strømstad k	5	33,95	45,57	38,62					
Kokt skinke	Norge	10	128,57	239,00	188,21	-68	-46	-38	-50	
	Strømstad k	5	39,70	80,20	60,10					
Okserull	Norge	10	153,85	249,00	211,17	-55	-38	-15	-39	
	Strømstad k	9	79,39	131,14	95,40					
Salami	Norge	10	100,00	214,50	158,40	-57	-53	-19	-40	
	Strømstad k	7	48,28	80,93	67,36					
Gj snitt: Strømstad k lavere enn i Norge bearbeidet kjøtt						-54				
Gjennomsnitt diff høyeste og laveste bearbeidet kjøtt							-40	-37		
Gjennomsnitt diff høyeste i S og laveste i N bearbeidet kjøtt									-21	
2002 Fjørfe		N	Min	Max	Gjennom-snitt	Nor-ge=100	Diff N %	Diff S %	Diff laveste i N og høyeste i S %	
Kyllingbryst fersk	Norge	10	153,00	206,90	188,82	-58	-26	0	-48	
	Strømstad k	2	80,12	80,20	80,16					
Kyllingbryst frossen	Norge	3	136,00	269,00	188,79	-67	-49	-45	-46	
	Strømstad k	8	40,51	74,94	63,03					
Hel rå kylling fersk	Norge	10	32,22	73,91	53,59	-52	-56	-2	-36	
	Strømstad k	2	20,17	31,51	25,84					
Hel rå kylling frossen	Norge	7	40,63	95,00	60,47	-72	-57	-50	-20	
	Strømstad k	5	16,12	20,17	17,20					
Kyllingvinger frosne	Norge	7	39,00	115,33	90,24	-84	-66	-45	-45	
	Strømstad k	5	11,75	21,55	14,88					
Kalkunfile fersk	Norge	8	142,00	249,50	213,94	-53	-43	-29	0	
	Strømstad k	1	101,27	101,27	101,27					
Gj snitt: Strømstad k lavere enn i Norge fjørfe						-64				
Gjennomsnitt diff høyeste og laveste fjørfe							-50	-25		
Gjennomsnitt diff høyeste i S og laveste i N fjørfe									-36	

tabellen fortsetter på neste side

tabellen fortsetter fra foregående side

2002 Meierivarer		N	Min	Max	Gjennomsnitt	Nor-ge=100	Diff N %	Diff S %	Diff laveste i N og høyeste i S %
Lettmelk 1 l	Norge	10	8,30	8,90	8,57	-46	-7	-16	-40
	Strømstad k	5	4,21	5,02	4,61				
Letta margarin 440 g	Norge	10	11,00	13,90	12,65	-33	-21	-19	-14
	Strømstad k	5	7,66	9,45	8,45				
Brunost 28%	Norge	9	59,80	75,80	69,86	-22	-21	-6	
	Strømstad k	2	52,66	56,22	54,44				
Brunost G 35 1 kg	Norge	10	53,90	69,80	57,91	4	-23	-29	37
	Strømstad k	4	52,58	73,72	60,05				
Gulost Skorpefri (Jarlsberg) 28%	Norge	10	54,00	85,80	73,76	-10	-37	-46	52
	Strømstad k	3	43,82	81,83	66,13				
Husholdsost mild ca 28%	Norge	10	59,90	78,18	69,43	-35	-23	-35	-6
	Strømstad k	4	36,38	56,31	45,24				
Greddost 38%	Norge	9	76,32	102,37	88,64	-37	-25	-8	-26
	Strømstad k	4	52,25	56,63	55,45				
Greddost Høng	Norge	5	84,75	97,25	88,75	-37	-13	-10	-31
	Strømstad k	2	52,46	58,53	55,50				
Youghurt Litago/jr 125 g	Norge	9	3,68	4,40	4,12	-37	-16	-3	-29
	Strømstad k	4	2,53	2,61	2,58				
Youghurt 1 l frukt	Norge	10	9,50	11,90	10,51	-49	-20	-20	-36
	Strømstad k	5	4,82	6,04	5,33				
Kavli smøreost 150 g	Norge	10	17,60	20,90	19,32	-29	-16	-31	-10
	Strømstad k	5	11,00	15,90	13,79				
Philadelphia 200 g	Norge	10	18,90	21,90	19,92	-23	-14	-19	-10
	Strømstad k	5	13,69	16,93	15,26				
12 store egg 63-73 g	Norge	10	22,90	29,88	25,38	-37	-23	-40	-7
	Strømstad k	5	12,88	21,29	15,92				
Gj snitt: Strømstad k lavere enn i Norge meieri						-30			
Gjennomsnitt diff høyeste og laveste meieri							-20	-22	
Gjennomsnitt diff høyeste i S og laveste i N meieri									-7

tabellen fortsetter på neste side

tabellen fortsetter fra foregående side

2002 Andre varer		N	Min	Max	Gj.sn.	Nor-ge=100	Diff %	N	Diff S %	Diff laveste i N og høyeste i S %
Sukker	Norge	10	9,90	12,90	11,12	-25	-23	-22	-6	
	Strømstad k	5	7,25	9,32	8,32		-30			
Twinings Earl Grey 50 poser	Norge	9	27,90	39,90	31,07	-52	-16	-41		
	Strømstad k	5	13,98	16,57	14,96		-31			
Lipton Yellow Te 50 poser	Norge	10	22,00	31,90	24,92	-47	-23	-32		
	Strømstad k	5	11,54	14,95	13,10		-12			
Lettøl boks	Norge	7	10,50	11,90	10,96	-66	-25	-62		
	Strømstad k	4	3,04	4,04	3,72		-8			
Øl/Mellanøl boks	Norge	10	21,90	23,90	22,47	-70	-6	-67		
	Strømstad k	4	6,74	7,14	6,84		-3			
Petterøs mild nr 3 50 g	Norge	10	94,50	97,90	96,05	-41	-9	-37		
	Strømstad k	5	54,28	59,55	56,94		-27			
Sigarettpapir enkel Rizla	Norge	10	5,50	7,50	6,28	-45	-57	2		
	Strømstad k	5	2,43	5,59	3,45		-4			
Prince Mild 20 pk	Norge	10	55,50	57,90	56,67	-46	-3	-44		
	Strømstad k	5	30,38	31,19	30,54		-13			
Snus General 50 g	Norge	9	48,50	55,90	50,11	-64	-4	-62		
	Strømstad k	5	17,82	18,63	18,23		-15			
Coca Cola boks 10 pr brett	Norge	8	8,90	10,50	9,54	-64	0	-61		
	Strømstad k	2	3,48	3,48	3,48		-15			
Coca Cola boks 24 pr brett	Norge	8	8,90	10,50	9,54	-69	-23	-63		
	Strømstad k	5	2,53	3,27	2,91		-15			
Coca Cola boks 48 pr brett	Norge	8	8,90	10,50	9,54	-71	-14	-67		
	Strømstad k	5	2,53	2,94	2,73		-55	-48		
Gj snitt: Strømstad k lavere enn i Norge andre varer						-16				
Gjennomsnitt diff høyeste og laveste andre varer						-29				
Gjennomsnitt diff høyeste i S og laveste i N andre varer						-26				
Totalt for alle grensehandelsvarene (okt 2002):										
Gj snitt: Strømstad k lavere enn i Norge						-48	-25			
Gjennomsnitt diff høyeste og laveste						-29				
Gjennomsnitt diff høyeste i S og laveste i N						-26				

I Strømstad kommune inngår Strømstad by, Svinesund og Nordby

Vedlegg 5

Prisforskjeller og prisspredning på typiske grensehandelsvarer mellom Norge og Strømstad kommune (Strømstad by, Svinesund og Nordby), fremskriving av priser fra oktober 2002 til oktober 2003

Fremskriving av prisene fra 2002 til 2003. Valuta i 2002 var 81 NOK for 100 SEK, valuta i 2003 er regnet med 91 for 100 SEK. Vi har lagt inn følgende forutsetning for prisendringer fra oktober 2002 til oktober 2003, som er hentet fra KPI (www.ssb.no og www.scb.se) for følgende varegrupper:

	Prisendring i prosent i Norge	Prisendring i prosent i Sverige
Kjøtt	3,4	-0,2
Melk, ost og egg	3,4	3,0
Andre matvarer	3,2	-0,3
Kaffe, te og kakao	-0,8	0
Mineralvann, leskedrikker og juice	3,8	0
Øl	1,3	0,2
Tobakk	3,3	2,8
Endring i KPI totalt for mat (flere enn de gruppene som er nevnt over)	3,9	0,9

Fremskriving av priser fra 2002 til 2003, tatt hensyn til prisendring og nye valutakurser. Norge endring i priser og Sverige endring i priser og nye valuta. NOK og prosent

2003 Storfekjøtt		N	Min NOK	Max NOK	Gj.snitt NOK	Norge = 100 %	Diff N %	Diff S %	Diff laveste i N og høyeste i S %
Indrefilé	Norge	7	185,09	284,25	248,13	-27	-35	17	
	Strømstad k	6	135,34	217,10	180,84				
Oksestek	Norge	5	102,37	133,39	116,84	-50	-23	-29	
	Strømstad k	6	44,96	72,22	58,77				
Entrecote	Norge	9	92,96	185,09	153,64	-32	-50	36	
	Strømstad k	7	72,22	126,26	104,98				
Karbonadedeig	Norge	10	92,96	123,05	106,24	-60	-24	-48	
	Strømstad k	8	34,06	48,06	42,03				
Kjøttdeig	Norge	10	62,04	90,89	74,60	-50	-32	-29	
	Strømstad k	6	27,16	44,05	36,97				
Gj snitt: Strømstad k lavere enn i Norge storfe						-44			
Gjennomsnitt diff høyeste og laveste storfe							-33	-37	
Gjennomsnitt diff høyeste i S og laveste i N storfe									-11
2003 Svin		N	Min	Max	Gj.nitt	Norge =100	Diff N %	Diff S %	Diff laveste i N og høyeste i S %
Indrefilé svin	Norge	7	164,41	195,43	179,18	-49	-16	-29	
	Strømstad k	6	62,68	117,18	91,51				
Svinekoteletter	Norge	10	61,01	82,62	70,43	-32	-26	-15	
	Strømstad k	5	44,96	51,69	47,91				
Nakkekoteletter	Norge	10	36,09	82,62	66,19	-45	-56	33	
	Strømstad k	5	29,88	48,06	36,28				
Skinkestek	Norge	6	61,94	103,30	81,25	-38	-40	-6	
	Strømstad k	5	44,96	58,05	50,38				
Ribbe	Norge	2	72,28	92,96	82,62	-60	-22	-50	
	Strømstad k	5	31,34	36,24	32,94				
Gj snitt: Strømstad k lavere enn i Norge svin						-45			
Gjennomsnitt diff høyeste og laveste svin							-32	-27	
Gjennomsnitt diff høyeste i S og laveste i N svin									-10

tabellen fortsetter neste side

tabellen fortsetter fra foregående side

2003 Bearbeidet kjøtt		N	Min	Max	Gj. snitt	Norge =100	Diff N %	Diff S %	Diff laveste i N og høyeste i S %
Roastbiff	Norge	10	236,79	310,10	277,29	-48	-24		-20
	Strømstad k	4	117,18	189,84	144,42			-38	
Bacon hel	Norge	9	82,72	154,07	114,95	-59	-46		-34
	Strømstad k	6	26,80	54,41	47,54			-51	
Bacon skiver	Norge	10	133,39	195,43	165,30	-62	-32		-42
	Strømstad k	9	49,50	77,21	62,73			-36	
Falukorv	Norge	9	51,70	97,65	77,96	-64	-47		-39
	Strømstad k	5	27,13	31,67	28,28			-14	
Wienerpølser	Norge	10	40,84	77,45	54,31	-7	-47		67
	Strømstad k	7	43,14	68,04	50,65			-37	
Stekte karbonader	Norge	10	58,16	82,58	69,47	-43	-30		-12
	Strømstad k	5	38,07	51,09	39,93			-25	
Kokt skinke	Norge	10	132,94	247,13	194,61	-65	-46		-32
	Strømstad k	5	44,51	89,92	67,38			-50	
Okserull	Norge	10	159,08	257,47	218,35	-51	-38		-8
	Strømstad k	9	89,01	147,04	106,96			-39	
Salami	Norge	10	103,40	221,79	163,79	-54	-53		-12
	Strømstad k	7	54,13	90,74	75,52			-40	
Gj snitt: Strømstad k lavere enn i Norge bearbeidet kjøtt						-50			
Gjennomsnitt diff høyeste og laveste bearbeidet kjøtt							-40	-37	
Gjennomsnitt diff høyeste i S og laveste i N bearbeidet kjøtt									-14
2003		N	Min	Max	Gjen-nomsnitt	Norge =100	Diff N %	Diff S %	Diff laveste i N og høyeste i S %
Kyllingbryst fersk	Norge	10	158,20	213,93	195,24	-54	-26		-43
	Strømstad k	2	89,83	89,92	89,88			0	
Kyllingbryst frossen	Norge	3	140,62	278,15	195,21	-64	-49		-40
	Strømstad k	8	45,42	84,02	70,67			-46	
Hel rå kylling fersk	Norge	10	33,32	76,42	55,41	-48	-56		6
	Strømstad k	2	22,61	35,33	28,97			-36	
Hel rå kylling frossen	Norge	7	42,01	98,23	62,53	-69	-57		-46
	Strømstad k	5	18,07	22,61	19,28			-20	
Kyllingvinger frosne	Norge	7	40,33	119,25	93,31	-82	-66		-40
	Strømstad k	5	13,17	24,16	16,68			-45	
Kalkunfile fersk	Norge	8	146,83	257,98	221,21	-49	-43		-23
	Strømstad k	1	113,54	113,54	113,54			0	
Gj snitt: Strømstad k lavere enn i Norge fjørfe						-61			
Gjennomsnitt diff høyeste og laveste fjørfe							-50	-25	
Gjennomsnitt diff høyeste i S og laveste i N fjørfe									-31

tabellen fortsetter fra foregående side

2003		N	Min	Max	Gjen-nomsnitt	Norge =100	Diff N %	Diff S %	Diff laveste i N og høyeste i S %
Lettmelk 1 l	Norge	10	8,58	9,20	8,86	-40	-7	-16	-32
	Strømstad k	5	4,87	5,81	5,33				
Letta margarin 440 g	Norge	10	11,37	14,37	13,08	-25	-21	-19	-4
	Strømstad k	5	8,86	10,94	9,78				
Brunost 28%	Norge	9	61,83	78,38	72,24	-13	-21	-6	5
	Strømstad k	2	60,94	65,06	63,00				
Brunost G 35 1 kg	Norge	10	55,73	72,17	59,88	16	-23	-29	53
	Strømstad k	4	60,84	85,31	69,49				
Gulost Skorpefri (Jarlsberg) 28%	Norge	10	55,84	88,72	76,27	0	-37	-46	70
	Strømstad k	3	50,71	94,69	76,52				
Husholdsost mild ca 28%	Norge	10	61,94	80,84	71,79	-27	-23	-35	5
	Strømstad k	4	42,10	65,16	52,35				
Greddost 38%	Norge	9	78,91	105,85	91,65	-30	-25	-8	-17
	Strømstad k	4	60,46	65,53	64,16				
Greddost Høng	Norge	5	87,63	100,56	91,77	-30	-13	-10	-23
	Strømstad k	2	60,70	67,73	64,22				
Youghurt Litago/jr 125 g	Norge	9	3,81	4,55	4,26	-30	-16	-3	-21
	Strømstad k	4	2,93	3,02	2,99				
Youghurt 1 l frukt	Norge	10	9,82	12,30	10,87	-43	-20	-20	-29
	Strømstad k	5	5,58	6,99	6,17				
Kavli smøreost 150 g	Norge	10	18,20	21,61	19,98	-20	-16	-31	1
	Strømstad k	5	12,73	18,40	15,96				
Philadelphia 200 g	Norge	10	19,54	22,64	20,60	-14	-14	-19	0
	Strømstad k	5	15,84	19,59	17,66				
12 store egg 63-73 g	Norge	10	23,68	30,90	26,24	-30	-23	-40	4
	Strømstad k	5	14,90	24,64	18,42				
Gj snitt: Strømstad k lavere enn i Norge meieri						-22			
Gjennomsnitt diff høyeste og laveste meieri							-20	-22	
Gjennomsnitt diff høyeste i S og laveste i N meieri									4

tabellen fortsetter fra foregående side

Andre varer 2003		N	Min	Max	Gjen-nomsnitt	Nor-ge=100	Diff N %	Diff S %	Diff laveste i N og høyeste i S %
Sukker	Norge	10	10,22	13,31	11,48	-19	-23	-22	2
	Strømstad k	5	8,12	10,44	9,32				
Twinings Earl Grey 50 poser	Norge	9	27,68	39,58	30,82	-45	-30	-16	-33
	Strømstad k	5	15,71	18,62	16,81				
Lipton Yellow Te 50 poser	Norge	10	21,82	31,64	24,72	-40	-31	-23	-23
	Strømstad k	5,00	12,96	16,80	14,72				
Lettøl boks	Norge	7	10,64	12,05	11,10	-62	-12	-25	-57
	Strømstad k	4	3,42	4,55	4,19				
Øl/Mellanøl boks	Norge	10	22,18	24,21	22,76	-66	-8	-6	-64
	Strømstad k	4,00	7,59	8,04	7,70				
Petterøs mild nr 3 50 g	Norge	10	97,62	101,13	99,22	-34	-3	-9	-30
	Strømstad k	5,00	62,69	68,78	65,76				
Sigarettpapir enkel Rizla	Norge	10	5,68	7,75	6,49	-47	-27	-57	-2
	Strømstad k	5	2,43	5,59	3,45				
Prince Mild 20 pk	Norge	10	64,10	66,87	65,45	-53	-4	-3	-51
	Strømstad k	5	30,38	31,19	30,54				
Snus General 50 g	Norge	9	50,10	57,74	51,76	-59	-13	-4	-57
	Strømstad k	5	20,58	21,52	21,05				
Coca Cola boks 10 pr brett	Norge	8	9,24	10,90	9,90	-61	-15	0	-58
	Strømstad k	2	3,91	3,91	3,91				
Coca Cola boks 24 pr brett	Norge	8	9,24	10,90	9,90	-67	-15	-23	-60
	Strømstad k	5	2,84	3,67	3,27				
Coca Cola boks 48 pr brett	Norge	8	9,24	10,90	9,90	-69	-15	-14	-64
	Strømstad k	5	2,84	3,30	3,07				
Gj snitt: Strømstad k lavere enn i Norge andre varer						-52			
Gjennomsnitt diff høyeste og laveste andre varer							-16	-17	
Gjennomsnitt diff høyeste i S og laveste i N									-45
Totalt for alle grensehandelsvarene (anslått okt 2003):									
Gjennomsnitt Strømstad k lavere enn i Norge						-44			
Gjennomsnitt diff høyeste og laveste							-29	-26	
Gjennomsnitt diff høyeste i S og laveste i N									-18

I Strømstad kommune inngår Strømstad by, Svinesund og Nordby

Vedlegg 6

Prisforskjeller og prisspredning på typiske grensehandelsvarer mellom Norge og Strømstad kommune (Strømstad by, Svinesund og Nordby), fremskriving av priser fra oktober 2002 til feb/mars 2004

Endring i pris i for ulike varegrupper i Norge og Sverige

	Norge okt 2002 til febr 2004	Sverige okt 2002 til januar 2004
	Endring i pris	Endring i pris
Kjøtt	4,6	-0,7
Melk, ost og egg	3,9	2,5
Andre matvarer	7,3	-0,1
Kaffe, te og kakao	-3,2	-1,1
Sukker	-1,4	
Mineralvann, leskedrikker og juice	5,8	1,0
Øl	-7,0	0,2
Tobakk	22,5	3,4
Endring i KPI totalt for mat (ikke øl og tobakk)	4,8	0,3

Fremskrevet prisforskjeller i Norge og Sverige. Dataene ble samlet inn i oktober 2002. Er korrigert for prisendring i hhv Norge og Sverige. Korrigert for valuta i Sverige, okt 2002 NOK 81,015, mars 2004 NOK 94,04.

Storfekjøtt		N	Min NOK	Max NOK	Gjennomsnitt NOK	Norge=100 %	Diff N %	Diff S %	Diff laveste i N og høyeste i S %
Indrefile	Norge	7	187,23	287,55	251,01	-26	-35	-38	19
	Strømstad	6	139,14	223,19	185,91				
Oksestek	Norge	5	103,55	134,93	118,20	-49	-23	-38	-28
	Strømstad	6	46,22	74,24	60,42				
Entrecote	Norge	9	94,04	187,23	155,43	-31	-50	-43	38
	Strømstad	7	74,24	129,80	107,92				
Karbonadedeig	Norge	10	94,04	124,47	107,48	-60	-24	-29	-47
	Strømstad	8	35,02	49,40	43,21				
Kjøttdeig	Norge	10	62,76	91,94	75,47	-50	-32	-38	-28
	Strømstad	6	27,92	45,29	38,00				
Gj snitt: Strømstad lavere enn i Norge						-43			
Gjennomsnitt diff høyeste og laveste							-33	-37	
Gjennomsnitt diff høyeste i S og laveste i N									-9

forts neste side

tabellen fortsetter fra foregående side

		N	Min	Max	Gj.nitt	Norge=100	Diff N %	Diff S %	Diff laveste i N og høyeste i S %
Svin									
Indrefile svin	Norge	7	166,31	197,69	181,26	-48	-16		-28
	Strømstad	6	64,43	120,46	94,08			-47	
Svinekoteletter	Norge	10	61,71	83,58	71,24	-31	-26		-14
	Strømstad	5	46,22	53,14	49,25			-13	
Nakkekoteletter	Norge	10	36,51	83,58	66,95	-44	-56		35
	Strømstad	5	30,72	49,40	37,30			-38	
Skinkestek	Norge	6	62,66	104,50	82,19	-37	-40		-5
	Strømstad	5	46,22	59,67	51,79			-23	
Ribbe	Norge	2	73,12	94,04	83,58	-59	-22		-49
	Strømstad	5	32,22	37,25	33,86			-14	
Gj snitt: Strømstad lavere enn i Norge						-44			
Gjennomsnitt diff høyeste og laveste							-32	-27	
Gjennomsnitt diff høyeste i S og laveste i N									-8
Roastbiff	Norge	10	239,53	313,70	280,51	-47	-24		-19
	Strømstad	4	120,46	195,17	148,47			-38	
Bacon hel	Norge	9	83,68	155,85	116,28	-58	-46		-33
	Strømstad	6	27,55	55,94	48,87			-51	
Bacon skiver	Norge	10	134,93	197,69	167,21	-61	-32		-41
	Strømstad	9	50,89	79,37	64,49			-36	
Falukorv	Norge	9	52,30	98,78	78,87	-63	-47		-38
	Strømstad	5	27,89	32,56	29,07			-14	
Wienerpølser	Norge	10	41,32	78,35	54,94	-5	-47		69
	Strømstad	7	44,35	69,94	52,07			-37	
Stekte karbonader	Norge	10	58,84	83,53	70,28	-37	-30		-11
	Strømstad	5	39,13	52,53	44,52			-25	
Kokt skinke	Norge	10	134,48	249,99	196,87	-65	-46		-31
	Strømstad	5	45,76	92,44	69,27			-50	
Okserull	Norge	10	160,93	260,45	220,88	-50	-38		-6
	Strømstad	9	91,51	151,16	109,96			-39	
Salami	Norge	10	104,60	224,37	165,69	-53	-53		-11
	Strømstad	7	55,65	93,28	77,64			-40	
Gj snitt: Strømstad lavere enn i Norge						-49			
Gjennomsnitt diff høyeste og laveste							-40	-37	
Gjennomsnitt diff høyeste i S og laveste i N									-13

fortsetter

tabellen fortsetter fra foregående side

		N	Min	Max	Gjennomsnitt	Norge=100	Diff N %	Diff S %	Diff laveste i N og høyeste i S %
Kyllingbryst fersk	Norge	10	160,04	216,42	197,51	-53	-26	0	-42
	Strømstad	2	92,35	92,44	92,40				
Kyllingbryst frossen	Norge	3	142,26	281,37	197,47	-63	-49	-46	-39
	Strømstad	8	46,69	86,38	72,65				
Hel rå kylling fersk	Norge	10	33,70	77,31	56,06	-47	-56	-36	8
	Strømstad	2	23,25	36,32	29,78				
Hel rå kylling fros-sen	Norge	7	42,50	99,37	63,25	-69	-57	-20	-45
	Strømstad	5	18,58	23,25	19,83				
	Norge	7	40,79	120,64	94,39				
Kyllingvinger frosne	Strømstad	5	13,54	24,84	17,15	-82	-66	-45	-39
	Norge	8	148,53	260,98	223,78				
Kalkunfile fersk	Strømstad	1	116,73	116,73	116,73	-48	-43	0	-21
	Norge								
Gj snitt: Strømstad lavere enn i Norge						-60			
Gjennomsnitt diff høyeste og laveste							-50	-25	
Gjennomsnitt diff høyeste i S og laveste i N									-30
Lettmelk 1 l	Norge	10	8,62	9,25	8,90	-38	-7	-16	-31
	Strømstad	5	5,01	5,97	5,48				
Letta 440 g	Norge	10	11,43	14,44	13,14	-24	-21	-19	-2
	Strømstad	5	9,11	11,24	10,05				
Brunost 28%	Norge	9	62,13	78,76	72,58	-11	-21	-6	8
	Strømstad	2	62,65	66,89	64,77				
Brunost G 35 1 kg	Norge	10	56,00	72,52	60,17	19	-23	-29	57
	Strømstad	4	62,56	87,71	71,45				
Gulost Skorpefri (Jarlsberg) 28%	Norge	10	56,11	89,15	76,64	3	-37	-46	74
	Strømstad	3	52,14	97,36	78,68				
Husholdsost mild ca 28%	Norge	10	62,24	81,23	72,14	-25	-23	-35	8
	Strømstad	4	43,28	67,00	53,83				
Greddost 38%	Norge	9	79,30	106,36	92,10	-28	-25	-8	-15
	Strømstad	4	62,17	67,38	65,97				
Greddost Høng	Norge	5	88,06	101,04	92,21	-28	-13	-10	-21
	Strømstad	2	62,42	69,64	66,03				
Youghurt Litago/jr 125 g	Norge	9	3,82	4,57	4,28	-28	-16	-3	-19
	Strømstad	4	3,01	3,11	3,07				
Youghurt 1 l frukt	Norge	10	9,87	12,36	10,92	-42	-20	-20	-27
	Strømstad	5	5,73	7,19	6,34				
Kavli smøreost 150 g	Norge	10	18,29	21,72	20,07	-18	-16	-31	3
	Strømstad	5	13,09	18,92	16,41				
Philadelphia 200 g	Norge	10	19,64	22,75	20,70	-12	-14	-19	3
	Strømstad	5	16,29	20,14	18,16				
12 store egg 63-73 g	Norge	10	23,79	31,05	26,37	-28	-23	-40	6
	Strømstad	5	15,32	25,33	18,94				
Gj snitt: Strømstad lavere enn i Norge						-20			
Gjennomsnitt diff høyeste og laveste							-20	-22	
Gjennomsnitt diff høyeste i S og laveste i N									6

Vedlegg 7

Eksempel på hva to personer fra Oslo kan ha kjøpt i Strømstad kommune og mulige "besparelser". Reisemåte: bil.

Gjennomsnittspris	okt 2002			okt 2003		
To personer	Handlesum totalt i Sverige NOK	Handlesum totalt i Norge NOK	"Besparelse"	Handlesum totalt i Sverige NOK	Handlesum totalt i Norge NOK	"Besparelse"
4 kg indrefilé okse	645,16	959,88	314,72	723,36	992,52	269,16
2 kg indrefilé svin	163,24	346,58	183,34	183,03	358,36	175,34
4 kg gräddost	221,80	354,56	132,76	256,66	366,62	109,96
48 egg	63,64	101,52	37,88	73,64	104,97	31,33
Te Twinings 600 poser	179,52	372,84	193,32	201,08	372,84	171,76
Coca Cola 96 bokser	262,08	915,84	653,76	294,44	950,64	656,21
400 Prince Mild	610,80	1133,40	522,60	705,42	1170,80	465,38
Sum	2146,24	4184,62	2038,38	2437,62	4316,75	1879,13
Prosent lavere i Sverige enn i Norge			-49%			-44%
Minus reiseutgifter			400,00			400,00
			1638,38			1479,13
Prosent lavere i Sverige enn i Norge tatt hensyn til reiseutgutgifter			-39%			-34%
Laveste i Oslo, høyeste i Strømstad	2002			2003		
To personer	Handlesum totalt i Sverige NOK	Handlesum totalt i Norge NOK	"Besparelse"	Handlesum totalt i Sverige NOK	Handlesum totalt i Norge NOK	"Besparelse"
4 kg indrefilé okse	774,52	716,00	-58,52	868,40	740,34	-128,06
2 kg indrefilé svin	209,02	318,00	108,98	234,36	328,81	94,46
4 kg gräddost	226,52	305,28	78,76	262,12	315,66	53,54
48 egg	85,16	91,60	6,44	98,54	94,71	-3,83
Te Twinings 600 poser	198,84	334,80	135,96	222,72	334,80	112,08
Coca Cola 96 bokser	334,08	854,40	520,32	375,32	886,87	511,54
400 Prince mild	623,8	1110,00	486,2	720,44	1146,63	426,19
Sum	2451,94	3730,08	1278,14	2781,90	3847,83	1065,93
Prosent lavere i Sverige enn i Norge			-34%			-28%
Minus reiseutgifter			400			400,00
			878,14			665,93
Prosent lavere i Sverige enn i Norge tatt hensyn til reiseutgifter			-24%			-17%